

Szerkesztőség

Arad, Acsév-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 1080 Lej

Fél évre ... 540 Lej

Negyed évre ... 270 Lej

Havonta ... 90 Lej

Hirdetések díjazás szerinti

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Az Ipar-és Népbank esete

Írta: Dr. Nagy Sándor.

Ez nem olyan eset, mint a Noszty-fiué Tóth Marival vagy a Schlésingeré Leikovits Katóval, melyek házassággal, tehát jól (?) végződnek, hanem itt a színpadon egy szánalmas, kétségbeesett, szerencsétlen alak ténferg, akit lenéznek, megszalpolnak, megnyuznak, azután kirugnak, — ez a részvényes, akiről a franciák már régen megmondották, hogy „c'est la bête humaine” vagyis egy állat. Valóban a híres részvény-jog csak azt jelenti, hogy részvényesnek joga van pénzét részvénybe fektetni, hogy a bank-év végén olyan osztalékot kapjon, melyből egy pakli pipa-dohányt vehet magának, de van egy szép palota sok aranyos felirással, mindenható igazgatóság, ártatlan felügyelő-bizottság, tehetetlen közgyűlés, továbbá betevők, akik folytonos szorongatásban a legkisebb lengésre összevisszázóznak, mint egy szeizmográf — hiába tagadják, hogy ez a mai bank-élet standardja.

Az „Aradi Ipar és Népbank” régi, jónévű és jól menő intézet volt, amely inkább a konzervativizmus, semmint a hazárdéria hírében állott. A válságnak, melybe most került, valamiből elő kellett állania, mert semmi-ből csak ez a kis világ tudott létrejönni. A részvényeseket semmiképen nem terhelte felelősség, mert a részvényes arra sem gyakorol beilyást, kik legyenek az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjai, lévén mindez egy csoport által a közgyűlésen előre „megcsinálva”, — a bank ügymenetébe pedig bele nem szólhat, mert az elképzelhetetlen is, de ilyen jogot a törvény sem engedélyez neki. A válság okait a következőkben látjuk: az igazgatóság nagy tőkét fektetett ingatlanokba, azokat ezáltal immobilizálván, — a mérlegben a vagyont túl-magasan értékelte, — magas osztalékot és betéti kamatot fizetett, — a rendelkezésre álló pénzt egyes nagyrészvényeseknek adta kölcsön és nem a nagyközönségnek, ami a banknak tulajdonképeni célja, végül megtette azt is, hogy saját részvényeit visszaszerezte, elfogadván ezeket az adós nagyrészvényesek tartozásainak fedezésére, sőt kiegyenlítésére. Tárnyilagosan vizsgálva ezeket a vádakat, meg kell állapítani, hogy az Ipar és Népbank semmi bünt az ingatlanok vásárlása által el nem követett és magából ebből semmi baj nem is keletkezett volna, mert ingatlanokat minden bank vásárol, az Ipar és Népbank sem vásárolt sem abnormis mennyiségben, sem drágán, sőt igen kedvező áron és nem szabad szem elől tévesztetni, hogy az akkori vételár által nem immobilizált olyan összeget, mely a veszedelmet idézhette volna elő. Hogy most az ingatlanba szorult a bank lekötött vagyona, annak nem ennek vétele az oka, hanem az, hogy egyéb tőkéit nem bankszerűen gyűmölcsöztette. Az nem áll meg, hogy a mérleg túl-magasan tüntetné fel az ingatlanok értékét, sőt ellenkezőleg, mert például a székház-palota, a Bohus-ház, a múlt évi mérlegben 3 millió lejen alul, az előző évben 2 millió alul van felvéve, ami egyenesen nevetséges. A keresk. törvény a mérleg-valódság elvét írja elő a részvénytársaságnak, melynek vagyona a mérlegbe olyan értékben veendő fel, amilyen a üzleti év utolsó napján birt. Hogy osztalékot mindig fizettek, az

törvényes kötelesség volt, mert az alaptőke nem csökkent és a mérleg szerinti nyereséget a részvényesek között fel kell osztani és mutatassanak egyetlen részvényest, aki magának találta volna az osztalékot, melyet ilyen gyanuval illetni csakugyan nem lehet. A betéti kamat sem volt magas, viszonyítva a kikölcsonzés kamat-lábához.

Mindezeket pedig nem azért írom le, hogy akár betevőt, akár részvényest arra ingereljek, hogy most már elsősorban a felelőségek megállapításával bibelődjék, aminek majd szükség esetére eljő az ideje, de most a fődolog az ugynevezett szanalás, mellyel a kátyuba rekedt szekeret kiemelni, vagyis a betevők és részvényesek pénzt megmenteni lehetne. És nagyon csodálkozom azon a felfogáson, mely e tekintetben különbséget tesz a betevő és részvényes között, emezt sokkal mostohábban kezelvén mint amazt, azzal az indokolással, hogy a betevő a bank hitelezője. Bár ehhez érvel még azt is hozzá lehetne tenni, hogy a betevő sokkal súlyosabb nyomást gyakorolhat, mert a fizetés-képtelen bank ellen csődöt kérhet, amit a részvényes meg nem tehet, mégis azt mondom, hogy ezek csak formai és nem lényegbeli különbségek, mert a részvényes, mint kimutattam, épen olyan ártatlan, mint a betevő, sőt a részvényes méltán panaszkodhatik, hogy hosszú évek óta nevetséges osztalékot kapott részvényei után, míg a betevő jó betéti kamatot élvezett, az elbánsásnak tehát egyelőnek kell lenni.

De van-e arra mód, hogy senkise károsodjék, ez itt a kérdés, melyre igennel merek felelni, csak legyen meg egyfelől az igazgatóságban a törvény által amugy is diktált kötelességérzet, másfelől a bankokban az önzetlen jóakarát. A bankok jóindulata a gyors segélyen kívül az ingatlanok értékesítésében nyilvánuljon meg, mert ha ezt mai értékben eladni lehet, ki fog derülni, hogy a részvények belértéke legalább is annyi, mint a válság előtti forgalmi érték. Ez nyilvánvaló abból, hogy a Bohus-palota teljes leértékelése mellett (a bankközi értekezlet a berendezéssel együtt mindössze 20 millióban vette fel!) semmi passziva nem mutatkozott, vagyis a bank tényleg aktív és megfelelő lebonyolítás mellett sem hitelezőnek, sem betevőnek, sem részvényesnek egy fillért sem kell veszítenie. Mivel nem valószínű, hogy egyes ember ilyen nagy vételbe belemehe, a hatalmas aradi bankoknak kell átvenniük az ingatlanokat, a mi nekik nem is olyan súlyos dolog, de nem is rossz üzlet, mert kétségtelen, hogy a Bohus-palota már a közel jövőben jó kamatoztatást fog produkálni. Gondoljanak a magyar bankok arra, hogy sok szegény magyar ember érdekéről van szó és nemcsak az aradi piac, hanem egy magyar pénzügyi reputációját mentik meg, de ne felejtsek el azt se, hogy egy kisebbség minden életmegnyilvánulásában az erényt kivételesnek, a vétket általánosnak szokták minősíteni, hogy a mai értéket ezáltal is degradálják.

Kanonokká szentelték fel dr. Zombory Lászlót

A Cisar—Majláth-affér utóhangja. — Cisar lett a romániai katolikus egyház főnöke és Zombory László a bizalmi embere. — Az Erdélyi Katolikus Népszövetség volt igazgatójának érdekes pályafutása.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirati jelentése). Cisar bucaresti-i érsek vasárnap délelőtt a bucaresti-i főszékesegyházban fényes papi segédlettel kanonokká szentelték fel dr. Zombory László szentszéki tanácsost, a kisebbségi népjóléti intézmények főfelügyelőjét. Egy, még XIII. Leo pápa korából származó rendelet alapján a bucaresti-i egyházmegyeterületén működő főpapok, tehát kanonokok is viselhetik a különben csak megyés püspököket megillető főpapi jelvényeket, az arany mellkeresztet, az aranygyűrűt és a nagy hermelimpalástot. Ünnepléses szertartás keretében adta át Cisar érsek ezeket a főpapi jelvényeket az új kanonoknak.

Alkalmunk volt egy Cisar környezetéhez tartozó egyházi személyiséggel beszélgetést folytatni, aki a következőket mondta e kanonoki kinevezéssel kapcsolatban:

— Cisar bucaresti-i érsek nemcsak az egyház kanonokjává nevezte ki Zomboryt, hanem egyúttal oldal-kanonokká is kinevezte. Idáig is Zombory a bucaresti-i érsek legbizalmasabb környezetéhez tartozott, de ez az oldal-kanonoki kinevezés ezt a bizalmi állást most már hivatalos formák között is legalizálta. Ma, a mikor már mindenki tisztában van azzal, hogy a konkordátum mindkét részről alá van írva s csak az őszi parlamenti szezonban megtörténő ratifikálás választja el Cisar püspököt attól, hogy az összes romániai katolikusok fejévé legyen, kétségtelenül az összes erdélyi katolikusokat mélyen érinti az a tény, hogy a katolikusok egyházi fejének intimsága, bizalmi

embere épen dr. Zombory László lett.

— Ez a kanonoki kinevezés — folytatta informátorunk — újból felelevenítte azt a hosszantartó harcot, ami Majláth püspök és Cisar címzetes érsek között kitört a katolikusok szentelői méltósága, illetve a romániai katolikusok legfőbb egyházi méltósága címért. Ez a harc még az Averescu-kormány ideje alatt kezdődött s egyforma hevességgel folytatódott mindaddig, míg csak nyilvánosságra nem jutott, hogy a konkordátum aláírása megtörtént és a konkordátum Cisar javára döntött a felnerült kérdésekben. A két főpap közötti harcban élénk szerepe volt kezdettől fogva Zomborynak, aki mindjárt a konfliktus kezdetén Cisar oldala mellé állott. E harc, amely a legfőbb romániai katolikus egyházi címért folyt, nem volt azonban mentes minden politikai színezettől sem. Cisar ugyan csak két esztendővel ezelőtt vette fel a román állampolgárságot, azonban ennek dacára bírta a legfőbb román politikai körök, főleg a liberálisok bizalmát, míg Majláth püspök háta mögött a Magyar Párt állt. Az aláírásra került konkordátum aztán végelegesen döntött a katolikus egyházfő kérdésében és bár a konkordátum ratifikálása csak ősszel fog megtörténni, azonban a katolikus egyházfőnek kijáró szenatori címet Cisar már a múlt parlamenti ülésen megkapta és most, amikor Zomboryt kanonokká, illetve oldal-kanonokká kinevezte, az itteni katolikus körök ezt úgy fogják fel, hogy a bucaresti-i érsek megakartta jutalmazni Zomboryt, aki értékes szolgálataival segített neki céljai elérésében.

A reformisták belépnek a liberális pártba.

A kormány újabb ajánlatot tett a Magyar Pártnak. — Bucuresti-i lap szenzációs híradása. — Bernády György nagy feltűnést keltő üzenete Bethlen György grófhoz.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i munkatársának telefonjelentése). A nyári szünet alkalmából elcsendesedett, talán úgy is mondhatnók: elszürkült politikai életet valóságos felvillanvoztatta a kisebbségi probléma megoldásának nagy kérdése. Mint már magunk is több ízben is — hiteles információk alapján — megírtuk, hogy a kormány legalább is a külső látszat szerint — komolyan foglalkozni kíván a kisebbségi kérdéssel s végre komoly elhatározással, az érdekeit kisebbségek vezetőinek teljes bevonásával olyan törvényes intézkedések meghozatalára készül, amelyek a kilenc esztendő óta mindösszebben felhangzó kisebbségi panaszokat intézményesen orvosolni kívánja és a sérelmek kiküszöbölésével a kisebbségi jogokat a legteljesebb mértékben biztosítani kívánja. Bizonyos jelek már mutatták is mintha a kormány tényleg neki akar látni a kérdés becsületes és őszinte megoldásához, annál nagyobb meglepetést keltett a Bucurestiben megjelenő Politica mai száma, amely minden különösebb előzmény megpendítése nélkül egész váratlanul a következő — szinte megmagyarázhatatlan — híradást közli:

„Vasárnap a magyar reformista csoport néhány tagja Clujon Bernády György elnöke alatt ülést tartott, ezen az ülésen részt vettek a reformista csoportnak ama tagjai is, akik idáig még nem léptek ki a magyar pártból és megtartották semlegességüket. Tökés Ernő esperes, a reformista csoport tagja, aki Bucurestiből érkezett meg az ülésre, magával hozta Clujra a kormány konkrét javaslatát. Bernády György ennek kapcsán — írja a Politica — felhívást intézett Bethlen György grófhoz, hogy pártjával együtt helyezkedjen a reformisták álláspontjára, mivel csakis a kormánnyal való megegyezés útján kaphat a magyar kisebbség kulturális s gazdasági előnyöket. Bernády György — mondja a lap ugyanekkor — kijelentette politikai barátainak, hogy egy háromhetes időt adott Bethlen György grófnak, hogy határozzon az ajánlata felett. És abban az esetben, ha Bethlen György gróf tovább is kitart álláspontja felett, akkor a reformisták együttesen beiratkoznak a liberális pártba.”

A Politica e nagy meglepetést keltő cikke nyomán az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítója megpróbálta, hogy a belügyminiszteriumban eme hír valódiságát még ma lekontrollálja, azonban sem Duca belügyminiszter, sem Tatarescu kisebbségi miniszterek nem tartózkodtak Bucurestiben. Franasovici miniszter, aki a belügyminiszterium közigazgatási ügyeit intézi, ebben az ügyben nem tartja magát illetékesnek a nyilatkozattételre. Alkalmunk volt azonban a belügyminiszterium egyik vezető-tisztviselőjével e kérdésről beszélni, aki csak annyit tudott mondani, hogy Tökés Ernőt még a régi liberális kormány idejéből ismeri, aki már évek óta dolgozik azon, hogy a magyarságot a liberális-párt zászlaja alá tömörítse és abban az esetben, ha a kormány tényleg ajánlatot tett a reformisták útján a Magyar Pártnak, nem tartja kizártnak azt, hogy a javaslatot Tökés útján juttatta el a reformistákhoz.

Ugyancsak a nap folyamán aztán alkalmunk volt egy a Magyar Párthoz tartozó politikussal beszélni, aki az állítólagos kormányjavaslatra vonatkozólag a következő érdekes megjegyzéseket tette:

— A reformisták és a liberális párt között a választások előtt hosszú tárgyalások folytak, amelyek két ízben is megszakadtak, mivel a kormány kijelentette, hogy követeli a reformistáktól, hogy lépjenek be a liberális pártba. A reformisták egy része ezt a kérést visszautasította, sőt a kormánynak azt az újabb ajánlatát sem fogadta el, hogy a liberális pártba belépett magyarok megalakíthatják a liberális párt kisebbségi, illetve erdélyi csoportját. A választások előtt két nappal azonban a reformisták egy része újból felvette a liberális párttal a tárgyalásokat és sikerült is valamilyen megállapodást kötniök. Azonban a megállapodásról idáig még semmi sem szivárgott ki. Az a tény azon-

ban, hogy — legalább is a Politca szerint — a reformisták elhatározták volna, hogy belépnek a liberális pártba, arra enged következtetni, hogy az utolsó pillanatban a reformisták talán mégis elfogadták a kormány feltételeit, a liberális pártba való belépésre vonatkozólag, esetleg azzal a feltétellel, hogy a belépésnek csak

Mussolini unokatestvére Miskolcon él.

Mussolini Nándor kőművesmester elmondja, hogyan származott el Olaszországból. — A Duce rokona nem akar hazameenni hazájába.

(Az Aradi Közlöny miskolci tudósítójától.) Mussolini családját Olaszországon kívül, nagyon kevesen ismerik és talán csak apjának, testvéreinek, közeli rokonainak létezéséről tudunk. Mussolini emlékirataiban is alig beszél családjáról. Eddig senki sem tudott a Duce egyik vérékonáról sem, aki évtizedekkel ezelőtt vándorbotot vett a kezébe, elhagyta a kék egü Itáliát és hosszú, hányavetett élet után, Magyarországra ment és Miskolcon telepedett meg. Mussolini miskolci rokonára a miskolci Erzsébet-kórház egyik orvosa hívta fel a figyelmünket. A kórházba szállítottak a közelmúltban egy asszonyt, akinek férjét Mussolini Nándornak hívják és Miskolcon kőművesmester. Az asszonyt a kórházban megkérdezték:

— Rokona-e Mussolininek?

Meglepetéssel hallották a választ:

— Én magyar nő vagyok, de férjem Olaszországból jött Magyarországra és közeli rokona az olasz miniszterelnöknek.

Miután megállapították, hogy a Sarolta-ucca 27. szám alatti házban lakik Mussolini Nándor, felkerestük a miskolci Mussolinét. Hatvan év körüli, tagbaszakadt, vöröslajú, egyszerű ember fogadott bennünket. Bemutakoztunk neki:

— Mussolini Nándor vagyok — mondja és rendkívüli barátságosan kínál helyet, amikor közöljük, hogy azért érdeklődünk személye iránt, mert az a hír járja, hogy vörösköna Benito Mussolini olasz miniszterelnöknek.

— Tessék helyet foglalni — válaszolja — nagyon szívesen beszélek erről, ha kell okmányokkal is beigazolom, hogy csakugyan egy családból származom Mussolinivel és habár ő hatalmas ember lett, én kőművesmester maradtam. Eddig még semmilyen irányban sem próbáltam előnyt szerezni ebből a rokonságból...

Mussolini Nándor kőművesmester hocsánatot kér, amiért kissé idegen kiejtéssel beszél magyarul. Néhány kérdésünkre olaszul válaszol, mert bár régen Magyarországon lakik, mégis könnyebben fejezi ki magát olaszul, mint magyarul. Lassan azonban mindent megmagyaráz, így csakhamar megértjük egymást.

— 1893-ban kerültem Miskolcra — mondja most Mussolini Nándor — mint egyszerű kőművesmester. Akkoriban nagy vasúti építkezések folytak.

Előkerül az olasznyelvű születési bizonyítvány, amelynek adatai szerint Mussolini Nándor 1868. szeptember 8-án Campo Fornidóban, Udinében Pavia di Milano tartományban született, tehát ott, ahonnan Benito Mussolini családja is elszármazott. Apja, Mussolini Jacomo, állatorvos volt.

— Atyám meglehetősen szűkös viszonyok között élt és így csakhamar halála után özvegyünkra voltunk utalva — folytatja ezután. — Atyám unokatestvére volt Benito Mussolini édesatyjának, Benito Mussolini tehát nekem másodunokatestvérem, mert egy nagyapától származunk. Margit nevű leánytestvérem és Giovanni nevű fivéremmel hárman árván maradtunk. Hugom férjhezment, én és fivérem kivándoroltunk, miután mindketten hat évi elvégzése után kőművesek lettünk, születési

két vagy három hónapon belül kell megtörténnie. Ezt igazolná az a kijelentés is, melyet Duca belügyminiszter tett az egyik kisebbségi politikusnak, ahol elmondta, hogy egyáltalában nem voltak meglepedve a reformisták választási eredményével.

A fentiek kétségtelenül azt jelzik, hogy Duca belügyminiszter még a nyári vakáció alatt, az őszre beígért kisebbségi törvény nyilvánosságra hozatala előtt tisztába szeretne jönni azzal, hogy az őszi parlamenti szezonban milyen álláspontot kell majd elfoglalni a Magyar Pártnal, illetőleg a reformista csoporttal szemben.

helyünkről először Rómába mentünk, majd innen munkánk közben végigjártuk Olaszországot. Sokáig voltunk Veneziában. Páduában, Parvábn, Livornóban, Udinében, de nagyon sokáig tartózkodtunk különböző helyeken, mindenütt ott, ahol csak munkát kaphattunk. Olaszországból Németországba vándoroltunk és Münchenben éltünk két éven át. Itt sem maradtunk sokáig, hanem rövid bécsi tartózkodás után Magyarországra kerültünk. Én 1893-ban Miskolcon telepedtem le, míg fivérem, Mussolini János, Szolnokon alapított otthont, itt téglagyáros lett és nemrégiben halt meg. Én a vasutnál maradtam, mint kőművesmester. Feleségemet Miskolcon ismertem meg, magyar nő, Szabados Máriának hívják. Zavartalan, nyugodt életet éltünk, házasságunkból két fiunk született, Ferdinánd és József. József fiam meghalt és Ferdinánd Ausztriába került, ahol mint vasutas máig is szolgálatban áll. Feleségem a közelmúltban betegeskedni kezdett, ki szállították az Erzsébet-kórházba.

— Mikor járt utoljára Olaszországban? — kérdeztük.

— 1911-ben voltam otthon néhány hétig, meglátogattam rokonaimat, de őszintén szólva, negyven év után alig találtam ismerőst és hozzártatózóim nagyrésze meghalt. Azóta közbejött a háború, én állandóan munkában töltöttem napjaimat, költséges utazás miatt azóta egyszer sem jártam Itáliában, pedig, mit tagadjam, egyszer még szeretném látni szülőföldemet. Ki tudja mikor lesz az...

Rövid szünet után Mussolini Nándor irást vesz elő. Az iratból kitűnik, hogy a közelmúltban a budapesti olasz követség felhívta sürgős ügyben, utazzon Budapestre és jelentkezzen a követségen.

— Az olasz követség Miskolc város polgármestere útján felkért arra — beszéli el a továbbiakban, — hogy feltétlenül jelenjen meg a konzulátuson. Itt a generálkonzul nagyon szívélyesen fogadott, elmondotta, valahogyan értesülést szerzett rólam és arról, hogy Mussolini miniszterelnöknek a rokona vagyok. Gondoltam jóelőre, hogy emiatt hívják fel, magammal vittem tehát személyi okmányaimat.

— A főkonzul ur örömmel állapította meg, hogy mint nyugdíjas állami alkalmazott, megélhetésem biztosítva van — jelentette ki a miskolci Mussolini, — ennek dacára felajánlotta, hogy lehetővé teszi Olaszországba való visszatérésemet. Elmondotta, hogy milyen köztisztviselőnek, megbecsülésnek örvendő Olaszországban a Mussolini-név és biztosított, hogy nagy hatalmu rokonom minden bizonnyal támogatóm lesz. Én az ajánlatot nem fogadom el, habár az nagyon megtisztelő és kedvező volt.

— Ellentétek a Rajna megszállása körül. Londontól jelentik: Lord Creve párisi angol nagy követ tegnap közölte a külügyminiszteriummal Anglia álláspontját a Rajnavidékre vonatkozólag. Az angol álláspont az, hogy a rajnavidéki megszálló csapatokból Franciaország 11000, Anglia és Belgium 3000 katonát vonjon vissza. Ezzel szemben Franciaország tegfeljebb 5000 katonát akar visszavonni. A francia külügyminiszteriumban remélik, hogy sikerül elsimítaniok az ellentéteket ebben a kérdésben.

Az utolsó órákban is bizonytalan a bostoni kivégzés.

Ellentmondó hírek a haláraitelt két anarchista végleges sorsáról. Egyes hírek szerint mégis elhalasztják a kivégzést, más hírek szerint már a villamosszékhez rendelték a hóhért.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Sacco és Vanzetti utolsó órái a végletekig felfokozták az egész világ közvéleményének figyelmét. Ugyilátszik, minden intervenció, minden kérvényezés hiábavaló, minden fórumon visszautasították revíziós kérvényüket és ha ma éjszakáig valamilyen egészen rendkívüli, meglepetésszerű hathatós intervenció nem történik érdekükben, mire ezek a sorok megjelennek, a két anarchista, akinek sorsa heteken át izgalmamban tartotta a világot, már halott. A két fogoly néma apátiával várja a hajnalt, az a reménység, amely két héttel ezelőtt az elhalasztásban felcsillogott szemek előtt, lidércfénynek bizonyult csupán és most már újra, mint két héttel ezelőtt, mindennel leszámolva, készülnek a halálra. Bünyösen-e, vagy ártatlannul, azt csak ők tudják... Vanzetti mindenestre ártatlannak vallja magát, amit bizonyít Bartolomei Vanzetti rövid életrajza is. A halál küszöbén álló anarchista önéletrajzában elmondja élete folyását, s bár beleenyugodott az elkerülhetetlen végzetbe, ártatlanságát hangsúlyozta. Az utolsó órák eseményeiről tudósítunk az alábbiakban számol be:

„Nagy léptekkel közeledik a kivégzés időpontja...”

Életemről nem lehet sokat mesélni. Szüleimnél éltem 13 éves koromig, egy pyemonti kicsiny olasz városkában, iskolába jártam és azt gondoltam, hogy tanulmányaimat folytathatom. Apám azonban szegény ember volt és így én már kicsiny gyermek koromban megismerkedtem az étellel, amely számomra nem hozott mást, mint munkát, munkát és családtagokat. Idegen emberek határoztak sorsom felett. Reggel 7 órától este 10 óráig kellett nehéz munkát végezni. Hat évig kibírtam, aztán megbetegedtem. Anyám, aki nagyon szeretett, hazavitt és ágyba fektetett. Szüleimnél maradtam egészségem teljes visszaveréséig. Ez volt életem legboldogabb korszaka.

Azután jött Amerika. A quarantaine volt az első meglepetés. Láttam, hogy az amerikai hivatalnokok a bevándorlókat állatok módjára kezelik. Egyetlenegy barátságos, vagy biztató szavuk sem volt. Newyorkba való megérkezésemkor nem volt valami sok cent a zsebemben. Hosszas keresés után végre foglalkozást találtam, mint edény-tisztító, egy vendéglőben, majd egy másikban. Megpróbáltam kibírni, azonban éjjel-nappal fűtöttek, a hőség elviselhetetlen volt, nem volt világítás és lehetetlen volt éjjel aludni. Nem bírtam ki tovább. Az uccán még rosszabb volt. Rettenetes esztendő volt. Szabad ég alatt aludtam és a szememben rothadt burgonyát kerestéltem. Az éhség falura üzött, farmról-farmra vándoroltam anélkül, hogy munkát találtam volna. Koldultam, hogy éhen ne haljak. Connecticut államban végre munkát találtam, mint bányász. Két évig maradtam ott. Ekkor rájöttem arra, hogy az osztályöntudat nem esztelen frázis és azok, akik rendelkeznek vele, emberséges érzésű lények. Két év múlva visszatértem Newyorkba és a szálloda-szaktamban dolgoztam. Egy-egy helyen csak néhány hónapig maradhattam, mindenütt hamar elbocsájtottak. Akkor még nem tudtam, hogy mi az oka ennek, később rájöttem arra, hogy ez az ügynökök munkája, akik annál többet keresnek, minél több embert helyeznek el. Sok kalandos élmény után Plymouthba kerültem, amely lakóhelyem maradt addig a napig, amíg rablói korszakkal meg nem gyanúsítottak. Eleinte elég rendes viszonyok között éltem, volt munkám, azonban csakhamar újból elvesztettem. Gyűléseken való részvételem lehetetlenné tette, hogy munkát kapjak. Ennek ellenére egyetlen munkaadóm sem tagadhatta, hogy szorgalmas és kötelességtudó munkás voltam. Folyton bűnöm

abban állott, hogy társaimat fel akartam világosítani súlyos helyzetükről.

Egészségem nem volt a legjobb és a nélkülözések szintén megtették a magukét. Honvágyat kaptam napos hazám után. Apám és jó testvérem, Luigia mindent levélben kértek, hogy jöjsek haza. Én az uccákon halat árultam, Nem kerestem sokat, azonban dolgoztam, dolgoztam, hogy tovább tengődhessenek. Nem kellett sokáig halat árulnom: 1919. májusában, egy az anarchista-kivégzések ellen irányuló tiltakozó gyűlés előkészítése idején letartóztattak jó barátommal, Nicola Saccoval együtt. Akkor kezdődött az a rettenetes história, amelyet ma már az egész világ ismer. Ez hét esztendő előtt volt.

Nagy léptekkel közeledik a kivégzés időpontja...

Szilárd meggyőződésem, hogy az emberiség történelme még nem kezdődött meg, az előtörténelem első stádiumában vagyunk. Utolsó pillanatomban anarchista maradok, mivel meggyőződésem, hogy az Ember csakis a szabadságban lehet nagy és nemes.

Az utolsó percben is megmozgatnak minden követ a védők.

A newyorki jelentések arról számolnak be, hogy Brabdeis, a szövetségi törvényszék bírójára a Sacco és Vanzetti kivégzésének elhalasztására beadott indítványt azzal a megokolással utasította vissza, hogy ez esetben személyes érdekek játszanak közre és egyesek érdekeik kielégítését keresik az ügyben. A washingtoni jelentések szerint a védőknek sikerült Borath szenátort arra bírni, hogy amennyiben a védők bebizonyítják neki Sacco és Vanzetti ártatlanságát, hajlandó mindent elkövetni, hogy perújítást eszközöljön ki az ügyben. Boraht most repülőgépen viszik a nyugatról keletre s most akarják rábírtani, hogy személyesen kérje táviratilag Fuller kormányzót a kivégzés elhalasztására.

Újból fellángoltak a tüntetések, megismétlődtek a tiltakozások.

A bostoni jelentések szerint tegnap egy több ezer emberből álló tömeg tüntetett a haláraitelt mellett. A rendőrség azonban szétverte a tüntetőket. Ma reggel a kormányzóság épülete előtt kilenc gyanús viselkedő embert tartóztattak le. Azt hiszik, hogy további merényletekre kerül sor, miután a rendőrség értesülése szerint több mint száz anarchista van utban Newyorkból Boston felé. A hatóságok ezért szigorú rendszabályokat fogantatosítottak. A fogház körül megháromszorozták az őrséget, a város valamennyi magaslati pontjain gépfegyvereket és fényszórókat helyeztek el. Ma különben harmadszor is megkísérelték a szövetségi törvényszéknél, hogy a perújítás elrendeltesék, azonban ismét eredménytelenül. A londoni jelentések szerint az angol munkásszervezetek táviratilag folyamodtak Fuller kormányzóhoz a kivégzés elhalasztása és a perújítás elrendelése érdekében. A táviratot a Trade Union részéről Ricks, a munkáspárt részéről Henderson írta alá. A Daily Telegraph newyorki jelentése szerint lehetséges, hogy a kormányzó ismét elrendeli a kivégzés elhalasztását.

Ellentmondó hírek a kivégzés elhalasztásáról.

A késő éjszaka érkező jelentések meglehetősen ellentmondóak. Az egyik newyorki jelentés arról számol be, hogy Sacco és Vanzetti védőinek sikerült annyit elérniük az igazságügyminisztériumnál, hogy fel fogják szőlítani Fuller kormányzót és a főügyészt, küldjön ki egy vizsgálóbizottságot az ügy tanulmányozására. A bizottság elnöke Lowell rektor és tagjai a Harvard egyetem tanárai lesznek s át

fogják tanulmányozni az ügyre vonatkozó összes titkos aktákat. Ezután határoznak afellett, hogy van-e helye a perújításnak. A vizsgálát végeztéig természetesen elhalasztanák a kivégzést. A másik, ugyancsak Newyorkból érkezett jelentés viszont arról számol be, hogy a hóhért, illetve a mechanikust, a kivégzés tanuit és a törvényszéki orvosokat ma hajnalra már berendelték a kivégzés színhelyére. A római jelentések szerint az olasz légiónagyvezető Coolidge elnöknek, kérve, hogy mentse meg Sacco és Vanzetti életét. Így áll egyelőre a helyzet a két anarchista körül és a világ izgalmossal várja, foganatja lesz-e az újabb intervencióknak és elhalasztják-e a kivégzést?

Tovább folynak

a kombinációk Pázsitny püspökségéről.

Illetékes körök a szatmári püspöki koadjutor kinevezését a konkordátum aláírásának előjeleként tekintik. — Egyesítik-e a szatmári és a nagyváradai püspökségeket.

(Az Aradi Közlöny szatmári tudósítójától.)

Bár illetékes helyen határozottan cáfolják, mégis tovább szárnyal az a híradás, hogy Róma ki-nevezte a szatmári egyházmegye püspöke mellyé utódlási joggal Pázsitny Bonaventura aradi minorita rendfőnököt koadjutorának. A római szentszék részéről történt eme magas rendelkezés amál meglepőbb, mert hiszen Bonomissza Tibor szatmári püspök magas kora dacára bírókában van teljes szellemi frissességének és bizonyos lábfejástól eltekintve egészséges is úgy hogy a koadjutor kinevezésének nem lehetnek ilyen okai, hanem valamely más — beavatottak szerint politikai — okok vezették a Vatikánt a kinevezésnél.

A püspöki aulába ma sem érkezett híradás arról, hogy a Pázsitny koadjutori kinevezése megtörtént volna, de ez — mondották nekünk — nem zárja ki azt, bár szokatlan dolog, hogy ilyen magas egyházi kinevezés, mint a koadjutor kinevezése, előbb jusson el a közvéleménybe, mintsem az illetékesek értesítést kaptak volna róla. Az természetes, hogy Pázsitny, minorita atya egyáltalában nem akadályozza annak, hogy betölthesse azt az egyházi méltóságot, mert hiszen kiléphet a rendből, amire már a múltban volt is több példa.

Bizonyos körökben messzemenő következtetéseket vonnak le abból, hogy Pázsitny koadjutori kinevezése máris megtörtént. Mivel az egyházmegye adminisztrálása nem teszi szükségessé a koadjutor kinevezését, úgy látják — mint említettük — hogy magasabb politikai szempontok érvényesültek a kinevezés megjelölésénél. Beavatott helyről vonatkozóan a következő információkat kaptuk:

— Mielőtt a Vatikán és a román kormány között kötendő konkordátumra vonatkozó tárgyalások befejeződtek, hosszas tanácskozás után az az előzetes megállapodás jött létre, hogy egyesítik a nagyváradai és a szatmári római katolikus egyházmegyéket és az új egyházmegyének, amelynek neve szatmár-nagyváradai egyházmegye lenne, Szatmár lesz a püspöki székhelye. Ennek az új egyházmegyének püspökéül Pázsitny Bonaventura volt kinevezve és az is volt a terv, hogy csak akkor kerül megvalósításra ez a kombináció, amikor a szatmári püspöki szék megüresedik. Hogy a kinevezés utódlási joggal bíró koadjutor személyében máris megtörtént, ebből arra következtetnek, hogy

a Vatikán és a bukaresti kormány között kötendő konkordátum aláírásának eddigi akadályai elhárultak, a kormány fölalta eddigi, sok tekintetben merev álláspontját és ezt honorálta a szentszék evvel a kinevezéssel.

Másik kombinációt is vonnak le ebből a kinevezésből. Az a vélemény ugyanis, hogy a koadjutorának a konkordátum aláírása előtt tör-

(A szezon egyik legnagyobb kalandor slágere a:)

Lángpöröly

Ma, a Marosparti mozgószínházban

Az előadások folytatódólagosak, fél 9 és 10 órakor kezdődnek.

12 felvonásban, a kettős főszerepben ELMO LINCOLN.

tént kinevezése a szatmári püspökséghez azt látszik bizonyítani, hogy az utolsó pillanatban eltekintettek Bukarestben a nagyváradi és a szatmári egyházmegyék egyesítésétől és ezért

külön történt gondoskodás a szatmári egyházmegye vezetésének megerősítéséről olyan egyházi személy kinevezése által, aki ellen a kormány sem emelt kifogást.

Ausztria új kölcsönt kér a Népszövetségtől.

Az új külföldi kölcsön feltételei a csatlakozási propagandá megszüntetése és a házbérek felemelése.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) A Népszövetség szeptemberi közgyűlésén Ausztria delegátusai elő fogják terjeszteni a bécsi kormány kérését egy újabb külföldi kölcsön engedélyezése érdekében. Anglia, amely nemrégiben még tudni sem akart arról, hogy Ausztria újabb kölcsönt vegyen fel a külföldi pénzpiacra és Norman kormányzó, a Bank of England diktátora nyilatkozta ki is jelentette, hogyha Ausztriának pénzre van szüksége, forduljon saját polgáraihoz, megváltoztatta álláspontját tekintettel arra, hogy a Seipel-kormány pozíciójának erősítése a szociálistákkal és kommunistákkal szemben, egész Európának érdeke.

A Népszövetség tehát engedélyezni fogja az újabb kölcsönt és az angol pénzpiacra hajlandó is a szükséges összeg folyósítására. Az osztrák kormánynak azonban, ezt kívánják Franciaország, Olaszország és a kisantant ál-

lamai, amelyeknek szintén beleszólási joguk van, köteleznie kell magát a Németországhoz való csatlakozás propagandájának megszüntetésére. A nyugati államok tökései a kölcsön folyósítása ellenében egy másik feltételt is támasztanak. Azt kívánják, hogy az osztrák kormány szüntesse meg a lakóvédelmi intézkedéseket és ne emeljen korlátozó intézkedéseket a házbérek felemeléséig. Közgazdaságilag ugyanis a jelenlegi helyzetet, a házak elértéktelenedését igen károsnak minősítik. Az osztrák kormány hajlandó lenne ennek a követelésnek teljesítésére, annál is inkább, mivel a kormánypártok a választások előtt ígéretet tettek a háztulajdonosoknak erre vonatkozólag, a szociáldemokraták azonban nem akarják megengedni a jelenlegi törvények megmáskéntését és ezért az új osztrák kölcsön kérdése még igen problematikus.

Új szélhámosságok derülnek ki Vándorékról

A vádtanács helyben hagyta az üzletvezető és Vándor nővére letartóztatását. — Megakadályozott üzleteladás. — Hajsza az eltűnt áru után.

(Arad, augusztus 22.) A Vándor testvérek, az Aradról megszökött kereskedők nagyarányú szélhámossággal napról-napra újabb és érdekesebb meglepetésekkel szolgálnak. Már reggel kilenc órakor megtörtént az első érdekesség, amennyiben elrendelték a bünygyi zárlatot özvegy Deutsch Sámuelné a Str. Metianu (Forray) uccai üzlete ellen is és a helyiséget, a mely szemben van Vándor Bertalan üzletével, az összegyűlt nagyszámú érdeklődők jelenlétében hatóságilag zár alá vették, illetve a bejáratot lepecsételték. Özvegy Deutschné, aki nővére a megszökött Vándor Bertalannak, mint ismeretes, előzetes letartóztatásba helyezték. Hasonló döntést hozott a vizsgálóbíró Sándor Jenőre is, aki a Vándor-cég üzletvezetője volt.

A vádtanács megerősítette a letartóztatásokat.

Radu Pascu vizsgálóbíró ma délelőtt az előzetes letartóztatásokra vonatkozó indítványt áttette a törvényszékhez, ahol Hargot György törvényszéki bíró tárgyalta le az ügyet. A tárgyalás folyamán megerősödtek azok a gyanúok, hogy özvegy Deutschné, akinek üzletében kizárólag Vándortól kapott áruk voltak, tudomással bírt arról, hogy a megszökött fiúvérek évek óta folytatják szélhámosságukat. Az a gyanú is igazolást nyert, hogy Sándor Jenő üzletvezetőnek szintén tudnia kellett arról, hogy az üzletben inkorrekt módon bonyolították le az eladásokat, illetve vásárlásokat. A vádtanács ezek miatt jóváhagyta a vizsgálóbíró előzetes letartóztatásra vonatkozó döntését. Hargot György törvényszéki bíró mindjárt ki is hirdette a vádlottak előtt a vádtanács döntését. Sándor Jenő nyugodtan fogadta a letartóztatására vonatkozó végzést, özvegy Deutsch Sámuelné azonban, amikor meghallotta, hogy továbbra is vizsgálati fogásban marad, eszméletlenül esett össze. A börtönőrök cellájába vitték a szerencsétlenül asszonyt, akit egy előhívott orvos terített eszméletre. Özvegy Deutschné szervi szívbajban szenved és nagyon megviselték az utóbbi események izgalmait.

Az alkalmazottak nem tudtak az üzletről.

A vizsgálóbíró még a délelőtti folyamán kihallgatta a Vándor-cég négy alkalmazottját, akik kijelentették, hogy semmit sem tudtak főnökük üzletről akit mindig előzékeny és jószívű embernek ismertek. Schnitzert, özvegy Deutschné üzletvezetőjét szintén kihallgatták, de vallomása szerint ő sem tudott az üzletről.

Kutatják az elkótyavetyélt árukat.

A nyomzó hatóságokat és a hitelezőket különösen az érdekli legjobban, hogy Vándor

hol helyezhette el a hitelbe vásárolt rengeteg mennyiségű árut. Ma délelőtt házkutatást tartottak a cég Catedralei (Tököli) téri raktárhelyiségében és a legnagyobb meglepetésre azt teljesen üresen találták. Vándor három hónappal ezelőtt vette ki ezt a helyiséget, de senkinek sem szólt arról, hogy neki külön raktára van. A ház lakójának vallomása szerint legutóbban zsufolva volt árukkal a raktár, azonban az utóbbi időben lassanként elhordták az árukat. A nyomozás megállapította, hogy az áruk nagyrészt Timisoarara (Temesvárra) vitték. Sikertelenül megkísérelték, hogy melyik szállítóval volt Vándor összeköttetésben, aki elmondta, hogy tizenöt szállítócsúsi árut vitt Temesvárra. Ugyanekkor kiderült az is, hogy Oradea-marera (Nagyváradra) szintén nagymennyiségű árut szállítottak. A nyomozó hatóságoknak már a kezében van néhány kereskedő neve, akik Vándortól árcsökkentéssel nagy mennyiségű árut vettek.

A rosszul sikerült üzleteladás.

Ma ismét rendkívül érdekes eset került nyilvánosságra. Az elmúlt hét elején, közvetlenül Vándor Sándor szökése előtt felajánlották a Vándor-cég teljes áruraktárát egy aradi nagykereskedőnek négyszázezer lejtért. Az üzlet megkötése már csak órák kérdése volt, a mikor Barcza Dezső, a Szécsi és Társa-cég üzletvezetője egy véletlen esetből kifolyólag kirobbantotta Vándorék szélhámosságait. Mint annak idején jelentettük, Barcza észrevette, hogy áruk helyett fadarabok vannak a polcon. Amikor Vándor Sándort ezért kérdőre vonta, az zavarba jött, majd eltávozott azzal, hogy Temesvárra utazik pénzért, hogy az összes hitelezőket kielégítse. Vándor Sándor idő előtt kénytelen volt megszökni és ez akadályozta meg a négyszázezer lejes üzletet, a melynek bizonyára a vásárló vallotta volna kárát.

Aradi színész elveszett tanítási díja.

Vándor Bertalan egyik legszomorúbb és legsúlyosabban érintett hitelezője Ladiszlay József, aki, mint tudjuk, angol leckéket adott az Amerikába készülő Vándornak. Ladiszlay, aki nagyon szerény jövedelmű ember, nem vette fel fizetését, hanem Vándornál hagyta azzal, hogy egy kabátra való szövetet akar nála vásárolni. Így gyűlt össze lassanként ezerkilencszáz lej. Vándor azt állította, hogy a kabát-szövetet megrendelte, de közben a kereskedő megszökött és ezzel vége lett a pénznek is, a szövetnek is. Ladiszlay szintén bejelentette követelését a többi hitelezők között.

Titokzatos gyilkosság

Böröndbe gyömöszölt asszonyi holttestet találtak egy besszarábiai község mellett.

(Az Aradi Közlöny chisinaui tudósítójának távirata.) Mascouti besszarábiai község közelében bűnesetet fedeztek fel, a mely nagyban hasonlít a szerencsétlen Cretu Katalin esetére. Mint ismert, Cretu Katalinnak böröndbe gyömöszölt holttestét Kisenev egyik főuccáján találták meg, anélkül azonban, hogy a rendőrség a gyilkos nyomára tudott volna akadni.

A mostani bűntényt két földműves fedezte fel. A két ember mintegy tizenkét kilométernyire Mascouti községtől, a szántóföldön egy fakoffert találtak, amelynek belsejében teljesen ruhátlan és már oszlásnak induló női holttestet találtak. A két földműves rögtön értesítette a bünygyi hatóságokat, amelyek a helyszínre kiszállva, megállapították, hogy a holttesten sérülés nyoma nem látható. Megnehezítette a személyazonosság megállapítását, hogy a holttest már oszlófélben volt. Hosszu és fáradságos utánjárás után sikerült végre megállapítani, hogy a holttest Criptos Elena Rotonda községbeli asszonnyal azonos.

Rotonda meglehetősen távol van attól a helytől, hol a két földműves a borzalmas leletre akadt. Az asszonynak férje van Rotonda községben, akit egy Covaleov András nevű fiatalemberrel együtt letartóztattak. Covaleov ugyanis közismerten szeretője volt a megölt asszonynak és nincs kizárva, hogy ennek a szerelemnek szerepe volt az asszony halálában.

Gyermekkoszik és székek

legolcsóbban Hegedűs-cégnél Aradon.

Megrendszabályozzák

az erdélyi magyar színházakat.

(Az Aradi Közlöny bucurestii tudósítójának távirata. A szépművészeti minisztérium a színházi koncessziók kiadásával egyidőben különböző feltételeket kötött ki az erdélyi magyar színházakkal szemben. A fővárosi lapok ma közlik a szépművészeti miniszter eme rendelkezéseit a kisebbségi színtársulatok működésére nézve. Eszerint minden társulatnak állandó székhelylyel kell rendelkeznie és tagjai csakis román állampolgárok lehetnek. A külföldi művészeket csak rövid időre lehet szerződteni a szépművészeti minisztérium különleges engedélye alapján. A szerződötött társulati tagoknak a hivatásos művészegyesületek valamelyikéhez kell tartozniuk.

A társulatok igazgatói kötelesek az egész évre szóló műsorukat a szépművészeti minisztériumnak jóváhagyás végett bejuttatni. A társulatok kötelesek legkevesebb két, a román nemzeti színházak műsorából való román színdarabot előadni. Az előadások alkalmával ugy a ruházat, a díszítés, vagy más színpadi eszköz által a román nemzeti érzelmen sértett sértés a koncesszió azonnali visszavonását eredményezi. A repertoárt úgy kell megalkotni, hogy az ne zavarja a közrendet. A színtársulat csak akkor játszhat két helyütt, ha arra a szépművészeti minisztériumtól özetesen engedélyt nyer. A színtársulat köteles minden esetben tizenöt nappal előbb bejelenteni a miniszternek, ha tartózkodási helyét változtatni kívánja. A színtársulatok kötelesek a köruton lévő román társulatoknak havonként tíz napra az előadási termet és a díszleteket rendelkezésre bocsájtani. A kisebbségi színtársulatok igazgatói egyenként százezer lejt tesznek le biztosítékképpen.

Az Univerul közli azoknak a neveit, akik ennek alapján koncessziót kaptak: dr. Janovics Jenő Kolozsvár, Erdélyi Miklós Nagyvárad, Gáspár Jenő Kézdivásárhely, Fekete Mihály Temesvár, Ferenczy Gyula, Szendrey Mihály Arad és Fehér Imre Petrozsény. A színházi körökben az új színtársulatok nevei mellett látható városnevek bizonyos kombinációkra adtak alkalmat a koncessziók városonkénti elosztására vonatkozóan. Illetékes helyen ezzel szemben hangsúlyozzák, hogy a minisztérium területi beosztást nem eszközölt, s a nevek melletti városnevek az illető színtársulat helyét jelentik.

Franasovici miniszter az állampolgársági törvény revíziójáról

Szükséges a törvény revíziója, mert sokan kimaradtak az állampolgársági jegyzékből — mondja Franasovici miniszter. — Már az Averescu-kormány alatt kész volt a törvényrevízió, csak nem került a parlament elé.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i munkatársának telefonjelentése). Az összes lapok közül az Aradi Közlöny közölte elsőnek azt a nagyjelentőségű és az erdélyiek százezreit súlyosan érintő hírt, hogy a belügyminisztérium végre belátta, hogy az állampolgársági ügyek rendezésre szorulnak és ezért hozzákezdett a régi állampolgársági törvény revíziójához. Lapunkban közölt hír alapján rengeteg sokan fordultak a belügyminisztériumhoz az évek óta hiába reménykedők, az állampolgársági okmány hiányában örök bizonytalanságban élők egész serege kereste fel a belügyminisztérium állampolgársági ügyekkel foglalkozó osztályát s ma Franasovici miniszter lapunk bucaresti-i munkatársa előtt hivatalos nyilatkozatot tett, melyben mindenben megerősíti néhány nap előtt közölt híreinket az állampolgársági törvény revíziójáról.

Franasovici miniszter nagyjelentőségű nyilatkozata a következőképpen hangzik:

— Néhány nap előtt magamból kértem az állampolgársági törvény revíziójára vonatkozó összes aktákat, ez akták közt van az a törvénytervezet is, melyet a belügyminisztérium még Cudalbu volt igazságügyminiszterrel együttesen készített el, mely azonban nem került a parlament elé. Az akták most nálam vannak tanulmányozás végett és csak ezután kerül sor arra, hogy döntsünk az állampolgársági törvény revíziójáról.

Kétségtelen, hogy szükséges az állampolgársági törvény revíziója, mert sokan kimaradtak az állampolgársági listákból,

főleg azok, akik valamilyen okból fogva nem használták ki a listába való felvételre kiszabott időt. De ugyanakkor arra is gondolni fogunk, hogy mindazok, akik igazolatlanul megszerezték az állampolgársági okmányukat, az állampolgársági listából töröltesse. Ami az előbbi csoportot — a listából valamilyen okból fogva kimaradtakat — illeti, ide tartoznak azok is, akik már évek óta külföldön tartózkodnak és talán nem is tudtak arról, hogy nálunk az állampolgársági listákra jelentkezniük kellett volna, ezeknek is módot fogunk nyújtani, hogy jogukat érvényesíthessék.

E miniszteri nyilatkozat mindenben megerősíti néhány nappal ezelőtt közölt híreinket, azonban nagyjelentőségű tényként számít, hogy egy felelős állásban levő miniszter ajkáról hangzott el a régi állampolgársági törvény revíziójának szükségessége. A fenti miniszteri nyilatkozatnak van még egy érdekes részlete, hol Franasovici miniszter elmondta, hogy az Averescu-kormány alatt már elkészült az állampolgársági törvény revíziós törvényjavaslata, azonban ez nem került a parlament elé. — Teljesen megbízható forrásból szerzett értesítéseink szerint az Averescu-kormány alatt készült törvényjavaslat előmunkálatai Bucsan miniszter kezdeményezésére indultak meg mindjárt az Averescu-kormány hivatalbárlésé után. Bucsan ezzel a törvényjavaslattal akart kedveskedni a kisebbségnek. Az igazságügyminisztérium és a belügyminisztérium megbízottai együttes ülésen el is készültek a törvényjavaslattal, azonban mielőtt a Törvényhozó Tanácshoz benyújtották volna, — a régi gyakorlat szerint — előbb a minisztertanácsnak kellett volna ezt a törvényrevíziós javaslatot aprobalnia. A minisztertanács azonban úgy döntött, hogy az előzetes szentesítés előtt tudni akarja, hogy az új törvény szerint hány új kisebbségi állampolgár fog teljes polgárjogot nyerni. A megejtett számítások aztán váratlan meglepetést hoztak. A belügyminisztériumban érkezett jelentések szerint egyedül Szatmár és Máramaros környékén több mint hetvenezer ilyen állampolgársági okmány nélkül élő „idegen” van. Goga a parlamentben is beszámolt erről a tényről és akkor bizonyos szankciókat is helyezett kilátásba a nem-kívánatos elemek ellen. És Gogának e kijelentése természetesen megfosztotta aktualitásától az elkészült reví-

ziós-javaslatot is, mert hiszen a tervezet e hetvenezer és esetleg még sokkal több „nemkívánatos elem” kaszába adta volna az állampol-

Sikeres lesz az Ipar- és Népbank felszámolása

A bank mérlege feltétlenül aktív. — Semmi károsodás sem érheti a betevőket, sőt a részvényeseknek is jut pénz. — Az aradi magyar bankokon kívül a román bankok is részt vesznek a felszámolási akcióban

(Aradi, augusztus 22.) Az Aradi Ipar és Népbank felszámolásáról szóló különféle híresztelések nagy érdeklődést keltettek a pénzügyi s közgazdasági körökben. Az Aradi Közlöny vasárnapi számában részletesen ismertette a bank mai helyzetét és közleményünk meggyugtatólag hatott az érdekeltekre, mert beigazoltuk, hogy felszámolás esetén a betétesek és hitelezők egyetlen banit sem veszíthetnek, hiszen a pénzügyi intézet olyan ingatlanokkal rendelkezik, amelyeknek értéke a passzívákon felül jelentős aktív vagyont tesz ki. Ugyanekkor olyan hírek is terjedtek el, hogy körülbelül hat milliós passzív mutatkozik a banknál és likvidálás esetén az igazgatóságot és a betéteseket is terhelné az összeg.

Ezzel szemben ma illetékes helyről olyan információkat kaptunk, hogy ha tényleg passzív mutatkozna, úgy a törvény értelmében azért az igazgatóság tagjai felelősek és elsősorban is vissza kell fizetniük a kölcsönösszegeket, amelyek mintegy tíz millió lejt tesznek ki. A betéteseknek azonban semmiféle áldozatot nem kell hozniuk és minden betétes és hitelező feltétlenül megkapja pénzét. A különböző nyugtalanító híresztelések már csak azért sem nyugszanak reális alapon, mert az Aradi Ipar és Népbank aktívai tizennégy millióval haladják meg a passzívákat.

A pénzügyi intézet összes tartozásainak összege pontosan hetvenegy millió lej. Aktívája, illetve vagyona pedig a következőből áll: A Bohus-palota, amelynek leredukált értéke minimálisan harminc millió, az Aradi Termény- és Áruraktár hat millió, a békéscsabai érdekeltségek öt millió, az igazgatósági tagok megtérítései tizenhat millió lej, aradi ingatlanok négy millió, folyószámlái követelések tizenöt millió, váltótárca követelések nyolc millió. Ez összesen nyolcvanöt millió lejt tesz ki, tehát tizennégy millió fölösleg mutatkozik, amelyekből a tisztviselők elégítették ki és a részvényesek is kapnak bizonyos összegeket.

Az itt felsorolt reális adatokból kitűnik, hogy aggodalomra egyáltalában nincsen ok. Az aradi pénzügyi intézetek különben is a legnagyobb körültekintéssel és odaadással akariák lefolytatni az Aradi Ipar és Népbank felszámolási akcióját. Szombatra bankközi értekezletet hívtak össze, amely azonban elmaradt és azt e hétre halasztották. A bankközi értekezlet elhalasztásának híre, mint értesültünk, különösen megnyugtatólag hatott az érdekeltekre, mert kiderült, hogy ez főleg azért történt, mert az Aradi Ipar és Népbank felszámolási akciójában részt kíván venni a két legelőkelőbb aradi román pénzügyi intézet is. A felszámolási akció módjait, mint teljesen megbízható helyről tudomásunkra jutott, még vannak ugyan a bankok között bizonyos eltérések, azonban ennek a két pénzügyi intézetnek belépésével feltétlenül megtalálják azt az alapot, amelyen a válságba jutott bank ügyét az érdekeltek teljes melegegítésére lehet majd a legkedvezőbbben lebonyolítani. A közönség megnyugvására különben érdekes, hogy az Ipar és Népbank válságának első hírére, a mely megrémítette a betéteseket, többen kérést tettek fel a bankot és kérték betéteiknek visszafizetését. Másnap azonban, amikor az Aradi Közlöny pontos adatai megnyugtatták a kételkedőket és tudomásukra jutott, hogy türel-

gársági okmányt. Egy újabb minisztertanács aztán úgy döntött e törvényjavaslat sorsáról, hogy megvárják a hűsvéti népszámlálás eredményét és ez eredményből pontosan ki fog világítani, hogy hány és milyen nemzetiségű állampolgárnak nincs állampolgársági okmánya. Az Averescu-kormány bukása vetett véget e terveknek és ma a százezernyi bizonytalan helyzetű állampolgár reménykedve várja, hogy Franasovici miniszter tervezete mihamarabb törvényre váljék.

metienségükkel csak hátráltatják a biztos veszteségmentes elszámolást, visszavonták felmondásukat és azóta egyetlen betétes sem akarja kivenni pénzét a felszámolás lefolytatásáig.

Mint említettük, a banknak a milliókat érő ingatlanain kívül készpénzkövetelése is vannak. Ezek a készpénzkövetelések olyan bázist jelentenek, mintha a bank pénztárában lennének. A követelések nagyrésze ugyanis a régi és új igazgatósági tagokat terheli. Az igazgatósági tagok pedig kötelezettséget vállaltak tartozásuk kifizetésére. Ami különben sem okozhat akadályokat, mert mindnyájan nagy vagyonnal rendelkező emberek. Mindenesetre fontos, hogy a betétesek és hitelezők megértéssel viselkedjenek és ne hagyják magukat befolyásolhatni tendenciózus hírekkel. Hogy mennyire nincsen ok az aggodalomra, misem bizonyítja jobban, mint egy aradi nagy pénzügyi intézet vezérigazgatójának alábbi nyilatkozata, amely világosan és reálisan ítéli meg az Aradi Ipar és Népbank helyzetét. A nyilatkozat a következőképpen hangzik:

— Mi, akik tisztában vagyunk az Aradi Ipar és Népbank belső ügyeivel, nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy a hitelezőknek és betéteseknek egy pillanatig sincsen okuk az aggodalomra, mert pénzüket az utolsó banig megkapják. Sőt szerintem, a bank a maga részvényeit is teljes névértékben fogja visszaváltani. Mindenesetre szomorú, hogy egy régi multu, szolid pénzügyi intézet erre a sorsra jutott, de míg békében az Ipar és Népbank ingatlanai busásan jövedelmeztek, most szinte holt tőkeként szerepeltek az intézet mérlegében. Ennek kizárólag a gazdasági válság az oka, mely miatt nagy nehézségekkel kell megküzdeni minden banknak, iparosnak és kereskedőnek.

Az Aradi Ipar és Népbank felszámolása előreláthatólag simán és gyorsan fog lefolyni. Különösképpen garancia erre annak a két előkelő román banknak a közbelépése, amelyek értesítésünk szerint szintén hajlandók a szánálási akcióban részt venni. A bankokat ennek az akciónak lefolytatására tisztán a legteljesebb altruizmus vezérli. Nem akarják, hogy Arad legrégebbi hitelintézetének sajnálatos felszámolása után rossz emlékek maradjanak. Eddig csupán a kisebbségi pénzügyi intézetek érdeklődtek a szánálási akció iránt, most azonban a román bankok is hozzá akarnak járulni az akció sima lebonyolításához.

— Magyar egyetemi hallgató bravurja. Grenobleból jelentik: Tegnap este több száz polgár szikrát vett észre a muzeum tetetén. Az egyik azonnal a tűzjelző állomáshoz rohant, ugyanekkor azonban Bognár László magyar egyetemi hallgató átugrotta a muzeumkert korlátját és a portással együtt a tetőre rohant. Ott vakmerő munkával eloltotta a tüzet és mire a tűzoltók megérkeztek, már nem volt mit tenniük. Közben a helyszínre érkezett a város polgármestere, aki a közönség lelkes élténzése közepette megköszönte a magyar egyetemi hallgatónak munkáját és kijelentette, hogy kitüntetésre terjeszti fel Bognár L.

H I R E K.

Elhalasztott óceánrepülések.

Levine hajón megy Amerikába. — Nemzetközi repülés az Alpeseken át.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) A kedvezőtlen időjárás miatt Amerikában és Európában az összes óceánrepülők elhalasztották utjaikat, bizonytalan időre. Közöttük természetesen Könnecke és Levine is. Levine szombat estig mindenáron startolni akart, mire Drouhin kijelentette neki:

— Ha mindenáron öngyilkosságot akar követni, rendelkezésére bocsátom a revolveremet. Ma nagy szencziót kellett az, hogy Levine az Ile de France hajón, amely augusztus 31-én indul Amerikába, helyet foglalított le a saját részére, amivel azt dokumentálta, hogy teljesen lemondott a repülésről.

Dubendorfból jelentik, hogy a nemzetközi alpesi körrepülésen 26 repülő vett részt. Elsőnek Schott főhadnagy (Hollandia) érkezett a célhoz egy óra 39 perc 8.8 másodperc alatt. A milánói jelentések szerint Roedel német repülő ma délben leszállt a repülőtéren. Valószínű, hogy ő lett a győztese a Lausanne és Milánó közötti túrának amelyet egy óra 38 perc alatt tett meg.

— Mihály király tengeri fürdője. Bucarestből jelentik: Az udvari orvosok tanácsára Mamaia-ban házi tengeri fürdőt állítanak fel Mihály király számára.

— Románia az Interparlamentáris konferencián. Bucarestből jelentik: A párisi Interparlamentáris konferencián Jean Florescu lesz a román delegáció vezetője.

— Barabás Béla hazaérkezett. Ma érkezett haza Barabás Béla, az aradi Magyar Párt elnöke Jugoszláviából. Barabás Béla, mint ismeretes, négy hétig nyaralt feleségével a jugoszláv Nemesmilitáren lakó rokonainál, ahonnan ma tért vissza Erdre.

— Román újságírók pisztolyvárjaja. Clujról jelentik: Az elmúlt napon pisztolyvárjaj látványos volt a két cluj-i román újságíró, dr. Buteanu Aurél, a Patria című lap volt felelős szerkesztője és dr. Stoica György, a Patria főszerkesztője között. A párjaja a nemzeti-pártklubban történt összejövetel alkalmából. Miután a békéltetési tárgyalások nem vezettek eredményre, a felek vasárnap reggel Cluj egyik környékbeli erdei tisztásán pisztolyvárjaját vívták egymással, a mely sebesülés nélkül végződött. Párjaj után a felek nem békültek ki.

— Változás egy közgazdasági lapnál. A Pénzvilág szerkesztésében jelentős változás állott be. A főszerkesztői teendők ellátására sikerült dr. Böszörményi Andor nagyváradi ügyvédet a jeles és ismert közgazdasági író megnyerni, aki a lapot önálló hatáskörrel szerkeszti. A Pénzvilág rendkívül érdekes és eredeti közgazdasági cikkeket közöl minden számban és különösen felhívjuk olvasóink figyelmét erre az országos jelentőségűvé vált közgazdasági szaklapra. A lap felelős szerkesztője és kiadótulajdonosa továbbra is dr. Klein Dezső nagyváradi ügyvéd marad.

— Ausztria köszönete a bécsi rendőrségnek. Bécsből jelentik: A minisztérium határozata értelmében Seipel kancellár leiratot intézett Schöber rendőrfőnökhöz, kifejezésre juttatva abban meggyőződését, hogy a rendőrfőnöknek ritka körültekintéssel, céltudatos tetterővel és a rendőrség példás vezetésével sikerült Bécs és Ausztriát egy katasztrófától megmenteni. Ezért a rendőrség minden egyes szöveget fejez ki. A bécsi rendőrfőnökség — mondotta a leirat — ismét az állami rend legmondotta a leirat — ismét az állami rend leg-erősebb mentővérének bizonyult.

— Az aradvárosi mérnöki hivatal fegyelmi ügye. Beszámoltunk arról, hogy a közlekedésügyi minisztérium Hoissencu mérnök, közlekedésügyi vezérigazgatót delegálta az aradvárosi mérnöki kar elleni fegyelmi vizsgálat levezetésére. A város ma értesítette a jelenleg Clujra (Kolozsvárra) delegált vezérigazgatót, hogy megkapta a minisztérium átiratát és egyben kéri a vezérigazgatót, tüsse ki a pontos terminusát annak, hogy mikor kezd meg a vizsgálat megindítását és e célból mikor érkezik Aradra.

Jövő héten megtörténik a kettős tanácsfeloszlítás

Hir szerint a jövő héten szerdán vagy csütörtökön kerül nyilvánosságra az Aradváros és Aradmegye tanácsának feloszlításáról szóló miniszteri rendelet.

(Arad, augusztus 22.) Tegnap érkezett haza Georgescu János megyei prefektus, aki több napig Bucarestben tartózkodott hivatalos ügyek elintézésére. Beavatott körök értesülése szerint a prefektus Bucarestből való visszautazása előtt az aradi megyei és városi tanács sorsa iránt is érdeklődött, azonban miután addig Miloteanu vezérfelügyelő jelentése még nem érkezett be a feloszlítás ügyében, még nem történt semmiféle intézkedés. Mindennek dacára azonban a tanácsfeloszlítás — mint beavatott helyről értesülünk

— 10 napon belül meg fog történni, még pedig úgy a megyei, mint a városi tanácsnál. Még ezen a héten beadja a legfelsőbb közigazgatási bizottsághoz Miloteanu Misu belügyi vezérfelügyelő jelentését, majd a közigazgatási bizottság döntése után még egyszer felhívja a belügyminiszter Bucarestbe Georgescu prefektust az interimár bizottságok összeállítására vonatkozóan és csak ezután, tehát a jövő hét szerdáján, vagy csütörtökön kerül előreláthatólag nyilvánosságra a megyei és városi tanács feloszlítása.

Tragédia a bucuresti-i temetőben

Öngyilkos lett egy kapitány egy négymillió csek miatt.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) Tegnap éjjel a Belu temetőben anyósa sírkövénél revolverével agyonlőtte magát Manea élelmezési kapitány. Holtteste mellett bucsulevelet találtak, amelyben bejelenti, hogy azért lett öngyilkos, mert a vonaton ellopták tőle a craiovai 2-ik divízió négymillió csekkjét. A katonai hatóságok vizsgálata megállapította, hogy Maneaak tíz nappal ezelőtt kellett volna a csekkel jelentkezni, amit elmulasztott s ezért sikkasztás miatt megindult ellene az eljárás. A katonai hatóságok véleménye szerint a kapitánytól nem lopták el a csekket, hanem azt valahová elrejtette.

gok vizsgálata megállapította, hogy Maneaak tíz nappal ezelőtt kellett volna a csekkel jelentkezni, amit elmulasztott s ezért sikkasztás miatt megindult ellene az eljárás. A katonai hatóságok véleménye szerint a kapitánytól nem lopták el a csekket, hanem azt valahová elrejtette.

Felrobbant a koslárdi municióraktár.

Dorzalmas robbanás és tűzvész Alba-Iulia mellett.

(Az Aradi Közlöny albauliai tudósítójának jelentése.) Tegnap este kilenc óra tájban óriási robbanás reszkettette meg a lesvegőt. A robbanás hangja Teius felől érkezett, majd néhány perc múlva biborvörös fény borította be a látóhatárt és magasabb helyekről a lángok is láthatóvá váltak. Csakhamar meg lehetett állapítani, hogy a koslárdi municióraktár ég. Az egymásután ismétlődő robbanások óriási tömeget vonzottak ki az uccákra. Rövidesen elármírozták az albauliai tűzoltóságot és katonai műszaki csapatokat, amelyek gépkocsikon indultak el Koslárd felé. A tüzet nem tudták megközelíteni, mert a robbanások egyre ismétlődtek. A tűzoltók munkája csak arra szorítkozhatott, hogy a municiótelepnek távolabb fekvő épületeit védelmezzék. A municiótelepnek az a két tárháza, ahol a robbanás keletkezett, teljesen elpusztult.

A tűz este kilenc óra előtt keletkezett az egyik tárházban, amelyet meg lehetett volna menteni, ha rögtön észreveszik és a lángok nem érik el a munició ládákat. A robbanások távolították az oltásra siető őrséget és így a raktár-

épületek a lángok szabad martalékai lettek. Az elpusztult raktárépületek köré katonai kordont vontak és ma reggel a műszaki csapatok óvatosan hozzáfogtak a romok eltakarításához.

A katonai és polgári hatóságok megindították a vizsgálatot a tűz okának kiderítésére és egyúttal megtették a szükséges intézkedéseket a további katasztrófa elhárítására. Hir szerint az elpusztult munició raktárakban selejtes hadianyag volt, nagyrészt gyalogsági töltények, amelyek a németektől maradtak ott és amelyeket csak úgy lehetett volna használni, ha a fegyvereket átalakítják. Elpusztult továbbá néhány láda rakéta és orosz fegyver.

A municiótelepet 1917-ben a német hadvezetőség építette. A telep fontossága mindinkább növekedett, egymásután épültek fel a barakok és raktárépületek, majd később katonai ruháraktárakat is létesített ott a német hadvezetőség. A telep arról is nevezetes, hogy a forradalom kitörésekor legelőször az ottani katonai osztagok tagadták meg az engedelmességet.

— Gyászünne az aradi zsidótemplomban. Aradváros néhai főrabbiának: dr. Rosenberg Sándornak emlékére vasárnap este nagy gyászpompájú ünnepélyt tartott Aradváros zsidósága. A zsufolásig telt, kegyeletes díszbe öltözött templomban teljes számmal megjelent a hitközségi előjáróság, valamint az aradi zsidó társadalom minden számottevő tagja. Vágvolgyi Lajos dr. főrabbi megható ímában emelte ki az elhunyt nagymultu főrabbi érdemeit. Utána Weisz Sándor, főkantor énekelt megindító gyászdalokat és az árvagyermekek ímája zárta be a megható gyászünnepelet.

— Fegyveres készülődés Csehszlovákiában. Prágából jelentik: A Narodny Listi jelentése szerint a felvidék politikusi indítványt terjesztenek a kormány elé kérve, hogy a felvidék biztosítására a magyar—cseh határon építsenek fel katonai erődöket.

— Különös merénylet Magyarországon kormányzó ellen. Budapestről jelentik: A Szent István-napi ünnepi körmenetnél egy örült munkás egy zacskót dobott Horthy kormányzó elé. A munkást a kiderült, hogy Werhanovics Edének hívják és örült a lipómezei tébolvába szállították. Amikor a zacskót felbontották, látták, hogy ócska érmek és régi gombok vannak benne.

— Piaci kofák véres harca a fővárosban. Bucarestből jelentik: Ma délben a központi vásártéren óriási botrányt rendezett a piaci árusok egy csoportja. Az árusok elégedetlenek voltak a városi tanács egyik rendeletével, amelyet nem akartak végrehajtani. Emiatt az árusok és a csendőrség között összetűzésre került a sor, amely néhány sebesüléssel végződött. Több piaci árust letartóztattak.

— Jön Ben-Hur az aradi Erzsébet-mozgóban. Mérföldköves csizmákkal halad a fejlődés útján az aradi Erzsébet-mozgó, amelyet mi sem bizonyít jobban, minthogy a filmek királyát: a Fanamet-cég legpompásabb produkcióját, a Ben-Hurt Erdélyben először a szakavatott vezetés alatt álló Erzsébet-mozgó vetíti. — A hajdani bibliai idők színei elevenednek meg a Ben-Hur, Juda hercege megkapóan érdékfeszítő élettörténetében és a film minden jelenete abszolút művészi értékű. Hatalmas statisztá-tömegek vonulnak fel a filmen, egész sereg több színnyomású kép teszi látványossá a mindeu idők legnagyobb alkotását, mely szeptember első hetében kerül bemutatásra az Erzsébet-mozgóban.

— Magyarország megszüntetett ellenőrzése. Genéből jelentik: A nagykövetség tanácsa most közölte a Népszövetség tanácsával azt a határozatot, amelyben visszahívta a magyarországi szövetségközi katonai ellenőrzőbizottságot. A nagykövetség tanácsa egyben felhívta a Népszövetség figyelmét a tiszti és legénységi utánpótlás kérdésére is.

Ne dobja el régi nyakkendőjét!
20 lejért újja alakítják: HOFFMANNAL Strada
Alexandru (Safaca-ucca) 1. Csipkeáruház. 3601

— Eltelt tolvajok. Kovács József és Májor Miklós aradi lakosok még márciusban elloptak Salgó Béla aradi lakostól egy láda vilánykörtét. A törvényszék ma ítéltékett fölöttük és öt-öt hónapra elzárásra ítélte őket. Májert azonnal szabadon engedték, mert a vizsgálati fogsággal kitöltötte büntetését.

Jön! BEN-HUR

— **Ingyentombola a nyomdászok mulatságán.** Felfokozott érdeklődés előzi meg a nyomdászok augusztus 28-iki mulatságát, mely Új-aradon, a Kornett-féle vendéglő összes helyiségeiben lesz megtartva, délután 3 órai kezdettel, az országos hírv Gutenberg-dalkör közreműködésével. Különös figyelmet érdemlő újítás, hogy minden résztvevő belépőjegyéhez mellékelten egy értékes tárgy nyeresére jogosító számot kap ingyen. Este 9 órától reggelig tartó tánc lesz.

— **Riasztó hírek a magyar miniszterelnök betegségéről.** Budapestről jelentik: Vass. miniszterelnökhelyettes határozottan cáfolja azt az elterjedt hírt, amely szerint a miniszterelnök súlyos beteg lenne. Mindössze annyi igaz, hogy pihenőre van szüksége, tehát meghosszabbította szabadságát és csak október közepén veszi át hivatalát.

— **Nagyszerű műkedvelői előadás Ghiorcon (Gyorokon).** A ghioroci (gyoroki) műkedvelők mindig jó példával járnak elől, ha arról van szó, ez az ügyes, ambiciózus társaság értékes munkájával segítségére legyen azoknak, akik szükségét szenvednek. Szombaton este és vasárnap délután Juhász József rendezése mellett olyan jószekerű előadást rendeztek, amely sokáig emlékeztetésben marad a nagyszámu közönségnek. Az előadás tiszta jóvedelmét a jégkárosultak javára fordították. Győri ötletes konferansza után Mészáros Sándor aktuális strófákat adott elő, amelynek szerzőjét, Juhász Józsefet és előadóját nem győzték eleget tapsolni. Öfensége szobája című egyfelvonásosban Biszák Sári, Székely István és László Nándor szerepeltek kifogástalanul. Merschenbach Matus általános tanszék mellett román táncokat adott elő, majd a Vónósnőgyes című vígjátékban élénk tetszést arattak, Masznyik Gizi, Biszák Sári, Quitt Lily, Juhász József, Veress József, Mészáros testvérek és Kocsis István. Ezután Quitt Lilly egy nagyon kedves monológot adott elő bájos közvetlenséggel. Az ökor című parasztkomédiában Juhász József, Merschenbach Matus, Mészáros Sándor, Kocsis István és László Nándor játszottak nagy sikerrel. Szilvágyi Jánosné és Markovics Emma énekszámokat adtak elő, végül az Oroszlánszelídítő című bohózatban Masznyik Csöpi, Juhász József, Székely István, Veress József és László Nándor arattak sikert. A közönség mindkét ízben megtöltötte a nézőteret és végig nagyon jól szórakozott a ghioroci (gyoroki) műkedvelők előadásán.

— **Szünőben a budapesti vasassztrájk.** Budapestről jelentik: A vasipari sztrájk ügyében tegnap új tárgyalások indultak meg. A kormány körében az az elhatározás érlelődött meg, hogy rászorítják a gyárosokat arra, hogy 5 százalékos béremelést adjanak meg. Ezen az alapon indultak a tárgyalások. Bár a munkásság egyelőre az általános béremeléshez ragaszkodik, előreláthatólag mégis engedni fog és így a sztrájk befejezése kedre-szerdára várható.

— **Katonai zendülés Görögországban.** Athénből jelentik: A keletmacedóniai kilencedik divízió katonasága a kommunisták bujtogatására fellázadt és a legénység követelte hazabocsátását. A kormányhű csapatok vérontás nélkül begyrellitették a rendet.

— **Thómes Béla tánciskoláját kezdők és haladók részére megnyitja szeptember 1-én,** a városligeti lövölde tánctermeiben. Tanítatnak az idej összes táncujdonságok.

— **Az aradulnoui (ujaradi) állami német-tannyelvű középiskolában az 1927—28. tanévi beiratások szeptember hó 1-től 6-ig tartanak,** naponta 9-től 12-ig. Javító- és pótvizsgák 9. és 10-én lesznek, magántanulók vizsgái pedig 12. és 13-án. „Veni Sancte”, valamint a tanítás kezdete szeptember 26-ikán. Évi tanítási díj 1000 lej, mely összegnek fele a beiratás alkalmával, a többi 1928. január hó 15-ig fizetendő. Az iskolával kapcsolatos állami internátusban vidéki tanulók havi 1480 lejért teljes ellátást és gondos elhelyezést nyernek. Az igazgató

A franciák royalista vezére rákot gyógyít.

A Belgiumba szökött Daudet politika helyett irodalommal és orvostudománnyal akar foglalkozni. — Szenzációs találománnyal lép a világ elé a rákkutatás terén.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójától.) Leon Daudet tudvalevőleg megszökött Franciaország területéről és most egész családjával és Delesttel, az Action Française igazgatójával, akit Leon Daudet-val együtt szabadítottak ki a „király rikkancsai” a párisi Santé fogházból, Brüsszelben tartózkodik és az Avenue de l'Yseren lakik. Itt kereste föl egy angol lap munkatársa és a francia royalista vezére mosolyogva fogadta az angol szerkesztőt.

— **Hogyan tölti szabadságát Belgiumban? — kérdezte az újságról.**

— Nagyszerűen! — válaszolta Daudet, — hiszen most van a vakáció ideje mindenki részére, kivéve barátaimat, akik Franciaországban maradtak és kivéve természetesen — tette hozzá gúnyos kacaj kíséretében — a francia kormány tagjait!

— **Hát mi akadályozza meg a francia minisztereket, — kérdezte az angol szerkesztő, — hogy szabadságra menjenek?**

— Arról nem beszélhetek önnek, — viszonozta Daudet. — De kérдем öntől, vajjon hány miniszter hagyta el Párisot?

Azután saját magáról nyilatkozott:

— Örülök, hogy Belgiumban lehetek barátaim között és hogy itt olyan kitűnő vendégszeretettel részesítenek. Kivéve az Action Française részére naponta írott politikai cikkeimet, politikával nem foglalkozom. Orvosi és irodalmi tanulmányaim, amelyek részére most megvan a szükséges nyugalom, foglalják le egész időmet. Remélem, hogy rövid idő múlva az orvosi tudományos világot a rákbe-

tegség és a tuberkulózis terén új eredményekkel fogom meglepni.

Az angol szerkesztőnek arra a kérdésére, meddig szándékozik még Belgiumban maradni, Daudet ezt válaszolta:

— Nem tudom önnek megmondani, meddig maradok még itt. A barátaim továbbra is örököndek felettem. Kiszabadulásom történetét bizonyára jól ismeri. A kiszabadításomat követő öt hét alatt minden olyan intézkedésről, amellyel a francia kormány azt célozta, hogy ismét letartóztasson, nyomban értesültem. A Franciaországból kivezető összes utakat figyelemmel tartotta a rendőrség, amelyek az éberségét csak fokozták azzal, hogy népszünetet tüztek ki elfogatásomra. Barátaim segítségével azonban, akik mindenütt ott voltak, mégis Belgiumba jutottam.

Ha majd elérkezik az az idő, hogy visszatérjek Franciaországba, barátaim meg fogják mondani, hogy veszély nélkül megtehetem-e. Most Hollandiába fogok menni és irodalmi előadásokat tartok, el fogok látogatni bizonyára Londonba is, ahol sok barátom van. Amidőn június folyamán letartóztattak, éppen egy skóciai turára készültem, abba az országba, amelyet annyira szeretek. Ez a tura nem marad el, csak el kellett halasztanom.

Daudet végül sajnálkozását fejezte ki, hogy nem nyilatkozhat részletesebben, de annak, aki Belgium vendégbarátságát élvezzi, bizonyos kötelezettségei is vannak a vendéglátóval szemben és nem akarja különben sem, hogy Belgiumnak az ő ott tartózkodása miatt akármilyen kellemetlensége legyen.

tobrista-kormány kereskedelemügyi miniszterével megindította a Jövőt, amely 1922-ig élt. A lap megszűnése után néhány napok között Lovászyra.

1926-ban visszatért Magyarországra, ahol ugyan több ízben felelősségre vonták forradalmi ténykedéséért, a legutóbbi időben azonban már békésen, nyugodtan élethetett és a politikát abszolút kikapcsolta életéből s így érte most utól a halál. Szélsőséges színvállása ellenére is becsülték benne a politika bátorszavú harcosát, akit az események mostoha eshetőségei sem tudták eltántorítani elvívásuktól. Temetéséről a Magyar Újságírók Egyesülete gondoskodik.

Gyilkolt a harag.

Borzalmas vérengzés egy magyarországi községben.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Halálos verekedés volt Szent István-napkor a Szolnok melletti Ujszászon. A korcsmában a bál kezdete előtt együttültek Veres Imre, Juhász János, Veres Albert és Kovács József gazdálkodók. A gazdák az ivóban kártyáztak, amikor bejött oda Alapi István gazda, aki valamennyiükkel haragban volt. Alapi odaszólt Veres Imrének:

— Haragszol rám, Imre? — majd amikor erre nem kapott választ, dührohamban előrántotta revolverét és Veresre lőtt. A golyó a szerencsétlen ember combjába furódott és mire a meglepett kártyázók felocsudtak, Alapi örülten lövöldözni kezdett. A golyók egymásután eltalálták a gazdákat, Juhász János a karján, Kovács József a száján sérült meg, Veres Albert pedig haslövést kapott, míg az ötödik golyó egy, az ivóban tartózkodó kisleányt terített le. A lövöldözés zaja a korcsmába csalta Veres Józsefet, a Veres fiuk bátyját, akire Alapi szintén rálőtt és akinek a nyakába furódott a golyó. Azonnal összeesett és meghalt. Alapi ezután menekülni akart, azonban a lövöldözésre odasereglett csendőrök és közönség elfogta. A tömeg meg akarta lincselni a gyilkost, de a csendőrök megvédték. A sebesülteket a kórházba szállították, utközben azonban Veres Albert is kiszervenedett.

az ERZSEBET mozgóban

világszenzáció

Lovászy Márton meghalt.

Neves magyar politikai férj tragikus elhunyt.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) A háború vérzivatarai után a magyar politikai élet horizontján, különösen a kommun idejében szerepelt sokat egy magyar politikus, mint a magyar polgári öntudat megteremtője és képviselője: Lovászy Márton. E neves magyar politikus, volt kultusz- és külügyminiszter Budakeszin ma 63 éves korában szívszélhűdésben elhunyt.

Lovászy Márton mindössze másfél évvel ezelőtt tért vissza önkéntes emigrációjából Magyarországra és Budakeszin szivbajos feleségének gyógykezelése céljából időzött mostanában. Ma a hajnali órákban felébredt s feleségének erős fejfájásról panaszkodott, aszpirint vett be, majd hörögni kezdett, erre felesége jeges borogatást tett szívére, közben azonban meghalt.

Lovászy Márton eredetileg publicista volt és 1896-ban került Budapestre, ahol a Magyarország szerkesztője lett. Kezdetől fogva erősen függetlenségi érzelmű volt, 1901—1918. a parlament tagja és mint ilyen, Justh Gyula radikális függetlenségi csoportjába tartozott. Justh Gyula halála után, a párt haladó tagjaival együtt Károlyi Mihály híve lett, résztvett Károlyi Mihály emlékezetes külföldi propagandautján is, közvetlenül a háború kitörése előtt. A parlamenten 1918-ban nyíltan pacifista álláspontot foglalt el sőt antant-barátnak is vallotta magát. Az októberi napokban Károlyi Mihály elnökösködése idején Berinkey Dénes kormányában a forradalom kultuszminisztere lett.

Működése rövid ideig tartott csupán, ezután néhány napig miniszterelnök is volt. A kommun kitérésre börtönbe vetette s visszavonult a politikától. De a kommun bukása után mégis vállalt Friedrich kormányában tárcát, mint külügyminiszter. Midőn megindultak az ellenforradalmi atrocitások Magyarországon, a progresszív magyar politikusokkal ő is emigrációba vonult. Bécsbe ment, ahol ismét a publicista-körhöz fordult. Garami Ernővel, az ok-

SPORT

Sivár sportot hozott

az AMTE—AAC-meccs.

Az AMTE Auer II.-vel felálló csapata súlyos vereséget mért a katonajátékosait nélkülöző AAC legénységére.

(Arad, augusztus 22.) AMTE—AAC 5:0 (3:0). Csapatok: AMTE: Czinczér—Csajka, Walter—Ladányi, Mikóczy, Petró—Tóth, Auer II., Stoffa, Blaskovits, Auer I. — AAC: Balogh—Singer, Pfeiffer II.—Stojanov, Szabó, Pfeiffer I.—Duffner, Gallov, Horváth II., Kelly, Auer I.

Mérkőzés, amely úgy áll a köztudatban, mint két rivális összecsapása, amely azonban az utóbbi időben rendszerint nélkülözi azt a jelleget, amit riválisok küzdelménél el lehetne várni. Így volt most is. Az AAC nélkülözni volt kénytelen a beigért katonajátékosokat, az AMTE viszont játszatta Auer II.-t és ez aztán ugyancsak eredményes plusz volt az AMTE részére. Bár sok goal esett, a közönségnek azonban nem telhetett öröme, mert nivótlan játék, jobbára szerencse goaljai voltak s ha az AMTE sokkal jobb volt abszolút gyenge ellenfelénél, az eredmény nem egészen reális. A nagy meccs tehát nem volt élvezetes megállóhely az utóbbi idők öldöklő küzdelmei közepe. Sőt! Mintha ebbe a mérkőzésbe, a barátságos meccsbe is átlátszó volt volna a mindenre elszántság és csak a győzni akarás, ami néhol olyan keretet öltött, amelyet joggal durvának is mondhatnánk, s teljesen uivótlan játék emlékével távoztunk. Auer II. (3) és Stoffa és Mikóczy (indokolatlan 11.-ből) a goalszerzők. Crisnic vezette a mérkőzést.

O A Gloria-CFR Timisoarán (Temesváron). Timisoaráról (Temesvárról) jelentik: T M T E—Gloria-CFR 2:2 (2:2). Tisza és Faur az aradi goalszerzők.

O A Kinizsi Magyarországon. Szombaton. Kinizsi—Sabaria 2:2 (1:1). A Sabaria nemzetközi sikerei után a Kinizsi eredménye kielégítő. A mérkőzés mindvégig nagyon szép, budapesti jelentés szerint a Sabaria támadott többet. A vezetőgoalt a 30. percben Holzbauer szerzi meg a Sabariának, de a 35. percben Zemler egyenlít. A második féldő 28. percében Teleky ezuttal a Kinizsi javára rugja a vezető goalt, de a 35. percben Stoffián goaljával eldöntetlen lesz a mérkőzés. Emeli a Kinizsi eredményének értékét az a körülmény, hogy Tánzer, Teszler és Steiner II. nélkül játszott. — Vasárnap. Bástya—Kinizsi 6:0 (2:0). A Kinizsi fáradtan játszott és csak az első féldőben volt valamirevaló ellenfél. Wahl (3) és Höss (3) a goalszerzők.

O Német-francia atlétikai viadal. Párisból jelentik: Tegnap tartották a világháború kitörése óta az első német-francia atlétikai versenyt. A megnyitás ünnepélyes külsőségek közepette ment végbe. A két csapat kapitánya zászlókkal a pálya közepéig ment, ott meghajtotta ellenfele előtt nemzete lobogóját, a közönség lelkes éljenzése közepette. A versenyen Briand külügyminiszter, Hoesch párisi német nagykövét és más politikai előkelőségek is megjelentek. A versenyt a németek nyerték meg 89 ponttal a franciák 62 pontja ellenében.

O Külföldi footballedmények. Bécs. Hungária—Hakoah 5:4 (2:2). Prága. Viena—Victoria Ziskow 5:2. Leipzig. SC Leipzig—IFC Nürnberg 5:1.

O A Gloria-CFR és Hellas uszónak sikere Timisoarán. Timisoaráról (Temesvárról) jelentik: A timisoarai szövetség tegnap rendezte meg országos uszóversenyét, amelynek aradi vonatkozású eredményei: 50 m. gyors: 1. Bergesz (Gloria, Arad). 100 m. hátuszás. 1. Hirschmann (Hellas). 2. Köteles (Gloria). 100 m. gyorsuszás: 1. Schimansky (Rapid). 2. Bergesz (Gloria). 100 m. melluszás: 1. Virág (Un.). 2. Hirschmann (Hellas). 100 m. oldaluszás: 1. Bergesz (Gloria). 200 m. gyorsuszás: 1. Schimansky (Rapid). 2. Katona (Gloria). 4×50 m. gyorsstaféta: 1. Gloria.

O A Cluj (kolozsvári) nemzetközi teniszverseny. Clujról (Kolozsvárról) jelentik: Clujon (Kolozsváron) most folynak a KAC nagy nemzetközi versenyének döntőmérkőzései, amelyek során a férfi egyesben Kehrling, a híres magyar teniszjátékos és dr. Lupp, a kiváló aradi versenyző kerültek össze és Kehrling csak komoly küzdelem után tudta legyőzni négy szettben dr. Lupp. Beszámolónk: Férfi egyes: 1. Kehrling Béla. 2. Lupp György dr. (Hellas). 3. Ronetti-Roman (Tenniszklub) és Dörner László (Hellas). A döntő igen erős küzdelmet hozott. Az első két szettet Kehrling nyeri 6:1, 6:3 arányban, annak ellenére, hogy dr. Lupp a második szettben már 3:1-re vezetett. A harmadik szettet dr. Lupp nyerte meg 6:4 arányban, míg a döntő szettben ugyancsak ő vezetett 5:3-ra, amikor Kehrling a finisben 7:5 arányban a maga javára döntötte el a küzdelmet. Elődöntők: Kehrling—Dörner 6:1, 6:3, 6:2, Lupp dr.—Ronetti 6:1, 6:7, 6:1.

O Középeurópai kupamérkőzések. Belgrád. Ferencváros—Jugoszlávia 5:2 (2:2). Bécs. Admira—Spárta 5:3. Az Admira győzelme ellenére is kiesett a további küzdelemből, mert goalaránya rosszabb, mint a Spártáé. Z á g r á b. Rapid—Hajduk 1:0 (0:0). A Rapid másodszor is győzött. Prága. Slavia—Ujpest 4:0. Ujpest súlyos veresége meglepetés.

O A magyar atlétikai bajnokságok. Budapestről jelentik: Szombaton és vasárnapon voltak Magyarország atlétikai bajnokságai, amelyek általában nem várt gyenge eredményeket hoztak. Első napon: 200 m.: 1. Malitz (Berlin) 21.7 mp. 2. Hajdu (FTC) 21.7 mp. 3. Schlösske (Berlin) 22.5 mp. Mellszélességgel nyerve. Távolugrás: 1. Püspöky (MAC) 696 cm. 2. Farkas (MAC) 691 cm. 3. Somfai (MAC) 675 cm. Rudugrás: 1. Király (Debrecen) 366 cm. 2. Hevizi (MAC) 366 cm. 3. Karlovits (MAC) 355 cm. Gerelyvetés: 1. Szepes (MAC) 60.25 m. 2. Gyurkó (FTC) 57.24. 3. Budavári (MAC) 55.87 m. 400 m. gát: 1. Somfai (MAC) 57.2 mp. 2. Ferenczy (MAFC) 58 mp. 3. Dénes (MAFC) 59 mp. 800 m.: 1. Magdits (MAFC) 1 p. 58.6 mp. 2. Barsy (BBTE) 1 p. 58.6 mp. 3. Márton 1 p. 58.8 mp. 5000 m.: 1. Papp (FTC) 15 p. 28.6 mp. 2. Gross (MTK) 16 p. 1.2 mp. 3. Piros (KAC) 16.13 mp. 4×200 m. staféta (ifjúsági): 1. FTC csapata 1 p. 34.4 mp., orsz. rek. A második napon: 100 m.: 1. Malitz (Berlin) 10.8 mp. 2. Nagy (FTC) 1.09 mp. 3. Schlösske (Berlin) 11 mp. Súlydobás: 1. Darányi (MAC) 14.32. 2. Bácsalmássy (BEAC) 13.71 m. 3. Eördögh (BEAC) 13.20 m. 110 m. gát: 1. Püspöky (MAC) 16.6 mp. 2. Kohlmann (Szombathely) 16.9 mp. 3. Ferenczy (MAC) 16.9 mp. Magasugrás: 1. Késnárky (BBTE) 190 cm. 2. Orbán (KEAC) 186 cm. 3. Udvardy (BBTE) 178 cm. 400 m.: 1. Barsy (BBTE) 50.3 mp. 2. Gerő (KAOE) 50.6 mp. 3. Nagy (FTC) 56.3 mp. Wiese (Berlin) lett az első, azonban pályaelhagyás miatt diszkvalifikáltak. Diszkosz: 1. Marvalits (BTC) 44.86 m. 2. Egrý (MAC) 43.30 m. 3. Darányi (MAC) 41.04. 200 m. gát: 1. Magyar (KAOE) 26 mp. 2. Somfai (MAC) 26.2 mp. 3. Farkas (MAC) 27.6 mp. 1500 m.: 1. Szerb (MAC) 4 p. 0.06 mp. 2. Belloni (MAC) 4 p. 0.06 mp. 3. Gyulai (Debrecen) 4 p. 0.74 mp. Hármassugrás: 1. Somfai (MAC) 14.03 m. 2. Fekete (Dorog) 13.83 m. 3. Rácz (FTC) 13.51 m.

O III. ker. a magyar víziló kupabajnok Budapestről jelentik: III ker.—FTC 6:1 (3:0). Víziló kupadöntő.

Urániában

Ma, kedden utóljára

Bajtársülés.

Életkép 8 nagy felv., ozenkivül

O a Lunaparkban

vigjáték HAROLD LLOYD-dal

és FATTY mint mentő.

Előadások 5, 7 és 10 kor kezdődnek.

Szerdától! Corine Griffith mint Fifi. ki a legújabb páriai dívatot mutatja be.

ERZSÉBET MOZGO.

Ma d. u. 7 és este 10 órakor

Florenci hegedős

Pauoiner híres regénye nyomán, természeti szépségben bővelkedő mai modern életkép. Főszerepben: Conradt Veidt, Elisabet Bergner és Grete Moosheim.

Jön! Artatlan Zsuzsi Jön!

Szép idő esetén az esti előadások a kertheiységben.

Közgazdaság.

Zürichben 3.20 a lej.

Helyi valutaárak. (Augusztus hó 22.)

Kifizetések: Berlin 39.05, Amsterdam 65.80, Newyork 163.75, London 796.50, Páris 6.43, Milano 8.97, Prága 4.86.50, Budapest 28.60, Zágráb 2.88.50, Bécs 23.10, Zürich 31.60. — Áru: márka 39, dollár 161, angol font 7.90, francia frank 6.50, olasz lira 9, cseh korona 4.80, pengő 28.50, dinár 2.80, osztrák schilling 23.20, svájci frank 31.50. — Pénz: márka 39, dollár 160, angol font 780, francia frank 6.30, olasz lira 8.50, cseh korona 4.70, pengő 28.20, dinár 2.70, osztrák schilling 22.90, svájci frank 31. Irányzat: lanyha

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Augusztus hó 22.)

Kifizetések: Páris 6.40, Berlin 38.75, London 79250, Newyork 163, Milano 892, Zürich 3150, Prága 4.82.50, Bécs 22.96. — Valuták: Napoleon 660, német márka 38.50, léva 123, török lira 82, angol font 790, francia frank 650, svájci frank 3150, olasz lira 910, drachma 210, dinár 292, dollár 161.50, lengyel márka 18, osztrák schilling 23.25, magyar pengő 28.75, cseh korona 4.88.

Zürichi tőzsdényitás. (Augusztus hó 22.)

Berlin 123.45, Amsterdam 207.85, Newyork 518.62.50, London 252.150, Páris 20.33, Milano 28.25, Prága 15.39, Budapest 90.63, Belgrád 9.13, Bucurest 3.19.50, Varsó 58, Bécs 7303.750.

Zürichi tőzsdezárlat. (Augusztus hó 22.)

Berlin 123.42.50, Amsterdam 207.85, Newyork 518.56, London 252.175, Páris 20.33, Milano 282.550, Prága 15.38, Budapest 90.70, Belgrád 9.13.50, Bucuresti 320, Varsó 58, Bécs 7.30.50.

= Az aradi iparkamara titkára az iparosok könyvvezetéséről. Dr. Falus Lajos aradi iparkamarai titkár vasárnap délelőtt 11 órakor az aradi iparosotthonban a kötelező könyvvitelről és a bélyegtörvény vonatkozó rendelkezéseiről nagy érdeklődéssel kísért előadást tartott Aradváros iparosai részére. Az előadás különösen a kisiparosok részére jelentett nagyfontosságot, mert az amugy is körülményes és vitás törvényrendeletek részükre még mindig igen homályosak voltak, ugyanis régi erdélyi törvényparagrafusok szerint kötelező könyvvezetés csak a kisiparosság körét meghaladó iparosokra vonatkozott, míg most az új törvényrendeletek újabb és módosító utasításokat tartalmaztak. Ezügyben az aradi iparkamara egyébként felvilágosítóként fordult a pénzügyminisztérium bélyegtörvény-magyarító bizottságához, amely aztán megadta a szükséges magyarázatokat. Eszerint a régi erdélyi törvényrendelet nem áll fenn és mindazok a kis- és nagyiparosok kötelesek könyvet vezetni, akik egységes jelleggel, adás-vétellel üzik a kereskedelmet, eltekintve a kézműparostól, amely csak kezemunkájával végzi hivatását. Majd magáról a könyvvezetésről tartott értékes fejtegetéseket, amelyet a nagyszámu hallgatósága mindvégig élénk érdeklődéssel kísért.

— Előadás az aradi iparosotthonban. Az iparosotthon vezetősége az új bélyegtörvényvel kapcsolatban előadást tart az iparosotthon helyiségében, Bratianu-uca 18. sz. alatt, az iparosok részére a könyvvezetésről. Kedden este 8 órakor a cipészek, csütörtökön este 8 órakor a fa- és fémiparosok és pénteken este a szabók részére lesznek előadások, amelyek előreláthatólag erősen látogatottak lesznek, miután minden iparosnak fontos, hogy könyveit vezetését megfelelően végezze.

APOLLOBAN szerdától 2-ös műsor:
EXCENTRIKUS HERCEGNŐ. Premier.
Kedden 11 m 7 felv. és
RASPUTIN A FEKETE SZERZETES
Drama 6 felvonásban.

FIGYELEM! Mindennemű épületjavításokat, tatarozásokat, átalakításokat, valamint új épületek tervezését és építését elsőrendű kivitelben a legjutányosabb árban vállalja **DÁN GYÖRGY** építőmester Arad-Séga, Strada Constantin Brancoveanu 55. (volt Koszoru-uca), saját házában. 8209

Lelépés nélkül kiadó

két 9 m-os konyhás tágas ucai lakás. Egy ik szoba üzletnek átalakítható. — Vendéglőnek, kelmefestőnek stb. vállalatnak alkalmasak ugyan, mint együttesen. Arad, Calea Radnei 40.

A legelnyomottabb nép képviselői Genfben

Uj résztvevők a nemzeti kisebbségek genfi kongresszusán. — A déltiroli németek új megpróbáltatások előtt. — Mussolini nem akart utlevelet adni a déltiroli delegátusoknak.

(Az Aradi Közlöny Genfben küldött tudósítójától.) A nemzeti kisebbségek kongresszusára ma újabb delegátusok érkeztek, köztük Európa legelnyomottabb kisebbségének, a déltiroli németeknek küldöttjei: Sternbach Pál báró és Tienzi dr. képviselők. Mussolini az utolsó pillanatban engedélyezte a déltiroli delegátusok számára az utlevelek kiállítását, tekintettel arra, hogy a kisebbségi kongresszus elnöke Wilfan József dr. képviselő, az olaszországi szlovének vezére. Mussolini félt attól, hogy az utlevelek megtagadása a déltiroli delegátusok számára diplomáciai konfliktusokat fog előidézni és tulságosan dokumentálni fogja a római kormány türelmetlen és elnyomó kisebbségi politikáját.

A déltiroli delegátusok nem hajlandók nyilatkozni külföldi újság számára, ami érthető, hiszen minden bírálat hazatérésük után súlyos retorziót vonhatna maga után a fasiszták részéről.

Kevés kivétellel az összes európai kisebbségeknek okuk van panaszra, azonban olyan rettenetes helyzetben egyetlen más kisebbség sincsen, mint a déltiroli németek. Róma a külföld minden beavatkozását és jóakaratu figyelmétetését avval a megokolással utasítja el, hogy a déltiroli probléma belügye Olaszor-

szágnak. Ezzel szemben a népszövetségi Ligák legutóbbi közgyűlése megállapította és külön emlékiratban leszögezte, hogy a déltiroli kérdés ama problémák közé tartozik, amelyekkel a Népszövetségnek előbb-utóbb foglalkoznia kell. A Népszövetségi Ligák Uniója ez év októberében kongresszust tart Szófiában, amelyre külön meghívta az olasz delegátusokat és a déltiroli németek képviselőit.

Az olasz kormány elnyomó politikájának részletei közismertek. Déltiroiban ma már egyetlen német kisebbségi újság sem jelenhet meg, egyetlen német ovoda és iskola nem működhetik és gazdaságilag is súlyos helyzetbe kerültek a németek az asszimiláló politika következtében. A jelenlegi prefektus, Ricci bozeni tartományi kormányzó ugyan igen emberségesen viselkedik és tőle telhetőleg igyekszik a németek helyzetét enyhíteni, azonban a jövő ennek ellenére semmi jóval nem kecsegtet. Ricci prefektus loyális magatartása ugyanis Rómában megingatta pozícióját és Turati képviselő, a fasiszta párt főtitkára a napokban megbízta Alfredo Giarratana képviselőt, a párt egyik legszélsőségesebb tagját, hogy ellenőrizze Ricci prefektus működését. Így a déltiroli németekre még az eddigieknél is nehezebb idők várnak.

Uj népszámlálás lesz Romániában.

Igen nagy hibák és hiányok vannak a népszámlálás körül. — Duca belügyminiszter az Averescu-kormány által rendezett népszámlálás megsemmisítését és új népszámlálás elrendelését tervezi.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata). Néhány nappal ezelőtt írtunk épen arról, hogy a népszámlálás adatai bizony nem a legpontosabbak s azok pótlása vált szükségessé. Emiatt történt, hogy a népszámlálás végső eredménye még ma sem került nyilvánosságra s annak publikálása a legjobb esetben októberben történhetik meg. Ma a Cuvantul azt a nagy feltűnést keltő hírt közli, hogy

teljesen meg fogják ismételni a népszámlálást, miután az Averescu-kormány alatt végzett statisztikai munkálatok kudarcot vallottak. A lap azt írja, hogy ámbár a legutóbbi népszámlálás óta négy hónap telt el, a végeredményt még mindig nem lehetett megállapítani, sőt, mi több, a belügyminiszter sűrűn kap jelentéseket a vidéki hatóságoktól, hogy a népszámlálás kerületükben teljesen kudarcot vallott. A módok, amelyek révén az ország lakosságának számát akarták megállapítani, nem voltak megfelelőek.

Miután azonban az ország lakosainak pontos számát mégis csak ismerni kell, szükség van újabb népszámlálásra, melyet természetesen alaposabban kell előkészíteni, mint azt az Averescu-kormány tette. Duca belügyminiszter ilyen értelemben fog a legközelebbi minisztertanácson felszólalni és ajánlani fogja a minisztertanácsnak, hogy új népszámlálást rendeljen el.

Hogy azonban ez az újabb statisztikai munkálat meg is hozza a kívánt eredményt, szükség van arra, hogy a nyugati államok népszámlálási

proceduráját alaposan tanulmányozzák. Duca belügyminiszter szakértőkből álló bizottságot fog kinevezni, mely a kérdést behatóan tanulmányozni fogja. Az Averescu-éra alatt végzett népszámlálás — írja a Cuvantul — huszmillióba került. Ez egyszer újabb tízmilliókat kell majd kiadni. Csak legyen is meg az eredménye.

Nem tudjuk, hogy a Cuvantul híradása mennyiben felel meg a valóságnak, annyit azonban megállapíthatunk, hogy a népszámlálás tényleg nem szolgált a kitűzött célt és aligha hozta meg a kívánt eredményt. S itt csak Arad esetére hivatkozhatunk, amelynek pontos lélekszámát még ma sem tudjuk.

Művészet.

* Az aradi színház volt bonvivántja Aradon. Szücs Laci, Arad volt kedvenc bonvivántja néhány nap óta Aradon tartózkodik, ahova nyaralni jött. Szücs Lacit, akinek egy-egy kiváló alakítását még ma is megőrizték emlékkönyvben az aradiak, nagy szeretettel fogadták az ismerősök és uton-utófélen felharsant a kérdés: — Remélem, itt marad jövőre? — A válasz azonban egyelőre semmitmondó, mert Szücs Laci nem tárgyalni, hanem nyaralni jött Aradra. És ezt azon is látni, hogy egész takaros kis bajuszt növesztett pihenése alatt. A népszerű színésznek a tavalyi szezon alatt a marosvásárhelyi színházban nagy sikerei voltak és mindenütt elismerték úgy bonviváni, mint operettrendezői kvalitásait. Ennek híre még Budapestre is eljutott, mert épen ma kapott a bonviván szerződését ajánlatot a budai színtársulathoz. Szücs Laci azonban egyelőre még nem döntött, hanem szorgalmasan készül a művészestélyére, ami néhány hét múlva lesz az aradi színházban és még szorgalmasabban — pihen. Ezenkívül pedig buzgón szöszmírnákat és más szép szönyegeket, tudniillik ezt a hasznos foglalkozást üzi Szücs Laci szabadidejében...

* Balla Frigyes festőiskolája szeptember 1-én ismét megnyílik. Állandó fej- és aktmodell. Kedvező időjárás esetén rajzolás és festés a szabadban. Előkészít a képzőművészeti akadémiákra. Jelentkezés e hó végéig naponta d. e. 10-12-ig, d. u. 7-8 óráig Str. Empirescu 6. sz. II. lépcső, II. em.

* Országos színházi hetilap Aradon. Szombaton csinos kiállítású és már az első pillanatban feltűnő lap kerül forgalomba Aradon. Az új lap országos színházi hetilap, amely Rivalda címmel jelenik meg Erdős György kollégánk szerkesztésében. A lapnak nagy technikai kiállítása, mint a tartalma nagy gondval készül. Kétszínnyomatu, művészi címlapja, számos szebbnél-szebb kép adja meg a külső díszét, míg a tartalmának nívóját garantálja az a tény, hogy a lap a legjobb nevű erdélyi újságírók és írók cikkeit hozza. Nagy érdeklődéssel várja a közönség az új lap megjelenését, miután Erdélyben ugyancsak szükség van egy, helyi érdekeken és kereteken felülemelkedő országos színházi lapra.

Megfékeztek

a délfranciaországi erdőtüzet.

Toulonból jelentik: A lakosság és a katonaság együttes fáradozással megfékezte a délfranciaországi nagy erdőtüzet továbbterjedését. Helyenkint már egy hete égnak az erdők. Megállapították, hogy a tüzet egyes helyeken gyújtogatás idézte elő.

Hogyan érhető el a legjobb eredmény a Tokalon-kenőccsel!

Tudnivalók a szappan használatáról.

ÖVAKODJÉK azokról a szappanokról, amelyek túlságosan tartalmazzák, azaz a legtöbb szappannál előfordul. Ez a csipős vegyszer kiszáradja a bőrt, felszívja annak természetes nedvességét, durva és ráncos kútszét ad a bőrnek. Sőt mi több, azok a szemkötő szappanok, amelyeket az ilyen elcsó szappanok előállításánál gyakran használnak, káros hatással vannak a bőrre. Ezek a szappanok ingerlik a pórusokat, kitérítik és a bőr felptattatását okozzák, ami könnyen bőrbetegségekre és más bőrfogyatkozásokra vezet.

A Tokalon cég a maga nevében egyedülálló szappan gyártását kezdte meg, amely egyszerre szappan és arckenőcs is. Hat a problémát a gyár úgy oldotta meg, hogy tiszta szappananyaghoz arckenőcsöt vegyített. Ennek az új — véletlenülből felfedezett — szappannak egészen más a minősége, mint az eddig használt szappanoké. Ajánljuk a következő kísérletet:

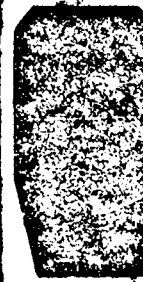
Mossa meg a kezét először közönséges szappannal és tapasztalni fogja, hogy kezei, mielőtt megszáradtak, durvák és ráncosak lennének, miután a szappan szódátartalma miatt elvesztette természetes nedvességét. Ezután kenje be kezeit jó minőségű, erősen szirtalan kenőccsel és erre újból mossa meg ugyanazzal a szappannal, szárítsa meg jól és meg fog lepődni, mennyire bársonyos és sima lett a keze.

A fentemlített szappanban, amelyet „toilet-szappan, Tokalon arckenőcs-tartalommal” neveztek el, a szappan és kenőcs már vegyítve vannak. A kenőcs kellemes illatot ad a szappannak, amelynek habja a kenőcs-tartalom miatt, kevésbé szoros lesz és így behatol még a legkisebb pórusokba is, azokat alaposan kitisztítja és a bőrt léggyá és bársonyossá teszi, ha ezután még Tokalon-krémet is használunk, úgy a hatás még feltűnőbb és azonnal mutatkozik.

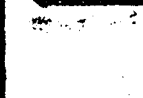
A Tokalon-kenőccsel kevert toilet-szappan már minden jobb kereskedésben kapható. 4224

Ha beszerzése nehézségekbe ütközik, küldjön postán 40.— lelt a Parfumerie Elitel Buourest, Calea Victoriei 39.

címre és azonnal portómentesen küldünk egy drb. Tokalon toilet-szappant.



Hirdessen 42 óra Aradi Közlönyben



Ma, kedden utóljára: A hazáért, vagy a kómnó.
Isgalmas film:
Látható London bombázása a Zeppelinek által.
Az el. 5, 7 és 10-kor. Mérsékelt helyárak.

Bosszuságot, időt és pénzt

takarít meg, ha külföldre való utazása előtt utitervéhez szükséges mindennemű felvilágosítást 1 óra beszerzés díjmentesen a

Hálókocai Társaság (Wagons-Lits) menetjegyjelében Aradon, Sul. Regina Maria re. (Központi Takarékpénztár) — TELEFON: 5-34.

Rádió-műsor.

Kedd, augusztus 23. Wien—Grác. 16.15. Szórakoztató zene. 20. Strauss József emlékünnepe a Tautenhayn-negyed, Clara Musil közreműködésével. — Berlin. 16.30. Szórakoztató zene. 21. Kamarazene. — Breslau. 20. A sziléziai országos zenekar hangversenye. 22.30. Gramofonzene. — Brünn. 19.15. Smetana: Két özvegy operaelőadás. — Leipzig. 20.15. Német népdalok. 22.15. Táncczene. — Miláno. 16.15. Szórakoztató zene. 20.45. Operaelőadás. 23. Jazz-band. — Pozsony. 17.45. Cigánymuzsika. 20. Tarka est. — Róma. 17.45. Zenekari hangverseny. 21.10. Színházi előadás. — Stuttgart. 20. Bécsi hangverseny. — Zágráb. 20.30. A Rosbraj-kvartett hangversenye. 22. Táncczene. — Budapest. 9.30. 12. 15. Hírek, közgazdaság. 19. A margitszigeti szimfonikus zenekar hangversenye Unger Ernő vezényletével. 20.30. Mary Ann vigiáték.

NYILTÉR.

F rovat alatt közölték nem vállalunk felelősséget.

KÖSZÖNETNYILVÁNTAS.

A gyászbaborult Vatian-család ezuton mond köszönetet mindazoknak az ismerősöknek és barátoknak, akik

Vatian András

halála alkalmával részvényt nyilvánítták és közszorúkkal enyhítették a család nagy gyászát. Egyben köszönetet mond a család a Varga temetőkezési vállalatnak, amely az elhunyt temetését szépen rendezte meg.

A gyászoló család.

Köszönetnyilvánítás.

Fogadják ezuton halás köszönetünket mindazok, kik felejtethetetlen drága jó férjem, illetve édes apánk elhunytá alkalmából gyásznunkban résztvettek és méretetlen fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek.

Arad, 1927. augusztus 22.

A gyászoló

4864

Drössel-család.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.
Cenzura: Prefectura Judetului.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szócik hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kiánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel. Csak válaszbólveggel ellátott kérdézőkérésre válaszolunk. Ajánlatok, írtás levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

NEM BÁNJA MEG jelégére levél van az Aradi Közlöny kiadójában. 4410

ALKALMAZÁS.

PERFEKT SZOBALÉNY bizonyítványokkal szeptember 1-re kerestetik. Jelenkezni Aczélné, Bohus-palota, II. kapu, II. em., altó 22. 4406

BEJÁRÓ mindenféle azonnal felvételt. Str. Greceanu (Perényi-ucca) 16-18., udvari épület, kapuval egyenesen szemből. 4407

FRAULEIN sucht stelle zu einem Kind. Adresse Jenő Rácz, Bulv. Carol (Friszbet-körut) 69. 4412

TISZTESSÉGES, megbízható háziness-terár kerestetik. Cim Szabó Albert, Arad. 4411

ÜGYES és szorgalmas fiatalember úrnőknek felvételt. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 4413

LAKÁS.

UCCAI butorozott szoba kiadó magános úrnők. Str. Garagiale No. 16. emeleten. 4404

VÉTELESELADÁS.

KÉT db. cementcserép készítő gép vasból. 1500 préselt vaslemezrel olcsón eladó. Cim Hochstadt Dezső, Dej. 4357

FOTÉLOK, Biedermayer szalon, antik szekrények, varrósasztalok, mángorló, ebédlemeznyelők, lenyáson női ingek, függönyök, stórok, férfi ruhák, iróasztalok, kosztmányok, gyermekkoszt, asztalok, aszkek, előszobafal, virágállvány, szalonok, háló, ebédli, úri szoba, szekrények, dísz tárgyak, diványok stb. eladók. Salgóné Arad, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. e., jobb. 1000

RÖVID zongora — tanulásra alkalmas — 10.000 lejtért eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 4373

FARAGOTT tölgy hálószoba 10.000 lejtért sürgősen eladó. Rozgonvi szállitónál. Bul. Reg. Ferdinánd (Boros Benti-tér). 4376

TÉGLA!
Ajánljunk I. osztályu nagy- és kis méretű falazótéglát és cserepet gyártólépkön vaggonba rakva, helyben kívánatra helyszinre szállítva, a legolcsóbb napl árban.
BRAUN GUSZTÁV téglagyára
Telefon 171. és 185.

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyveket, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműket, stb. bizományba veszek, azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

FAJTISZTA francia bulldog nőstényköllyök kerestetik megvételre. Lovag Zelenki, Utvinis, Arad 3. 4400

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

CSERÉP 253 sz. duplafalcos, vörös, legjobb minőségű, legjutányosabb árban és kedvező feltételek mellett

Pollak Sándor
gőztéglagyárban Aradon,
textilgyár mellett. 1028

OKTATÁS.

GORDONKA tanítást vállalk. Cim Ifj. Klein Mór Arad. 10432

Tanárnök szeptemberben megkezdődi külföldön vizsgáso elemi és középiskolai tanulók tanítását. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 4808

Izr. Leányinternátus

(újjonnan alakítva) felvess bennlakó tanulókat, előkészítő javító- és magánvizsgálatokra. Prospektussal készséggel szolgál

Internatul p. fete evrei
Arad, Popa I. Russu 3. 4145

INGATLAN.

ELADÓ egy lóforgalmú nagyközségben fekvő 8 járatu automatikus vámmalom. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 4402

ELLÁTÁS.

Uri családnál

(okl. mérnök) igazl otthonra talál 1-2 jó családból való 4842

középiskolai tanuló
teljes ellátással, szertartással, megbízható felügyelettel. BRANT NORBERT BUDAPEST, V., Váci-ut 10. (Nyugatinál.)

Ventilátor készülékek, zseblámpák, Dura elemek legolcsóbban

VARGA & ROSENFELD

villamosság vállalatnál ARAD, Központi szálló mellett.
Csillár raktár! Telefon 808.

Négyszobás, fürdőszobás, elsőemeleti lakás - lelépés nélkül -
esetleg két részre osztva kiadó. Arad, Calea Radnei No. 40.

Magánház
város központjában,

modern 4 szobás elfoglalható lakással parkirozott udvarral eladó. — Cim az Aradi Közlöny kiadójában

4401

Herzogl. Bayer. Hof-Kuranstalt

DIANABAD.

Bad Reichenhall.

Pneumatische Kammern-Kurmittel und Bäder aller Art, — Inhalatorien. — Chemisch-diagnostisches Laboratorium.
Modernste u. grösste Kuranstalt.

Fél fizetésért elvállaló
órakönyvelést vagy teljes könyvelési állást, hosszú gyakorlattal bíró mérlegképes könyvelő és magyar-német levelező. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 4403

123 □-ös nagyságu
TELEK

Str. Dna Balasa (a volt Purgly Lajosné-uccában istálló, kocsiszinnel, kedvező fizetési feltételek mellett, 75.000 lejtért eladó. Str. D. Balasa 215. (Purgly-u.) 15297

A gyermekkorház közelében, Sága elején,

kétszobás, előszobás magánház, 806 négyzetű telekkel 120.000 lejtért eladó. Kevés készpénzzel átvehető. Bővebbet: Strada Episcopul Radu (Magyar-u.) 25.

AUTÓ

„CHEVROLET”
üzemképes állapotban eladó.

Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 4415



Felfedezték a
felülmúlhatatlan hatású
rizspor titkát.

Puder, amely egész napon át tartósan megmarad az arc bőrön és radikálisan eltünteti az orr és az arc fényességét.

Egy híres párisi bőrspecialista a következő módszer alkalmazásával felfedezte a legértékesebb rizspor készítmény módját: magas hőfoknál arckenőcsőhöz kevert össze, több — az arc bőr ápolásához felette értékes — más szerrrel és így sikerült előállítani a legértékesebb pudert. Ez a puder egész napon át tartósan tapad a bőrhöz, ellenáll minden hőbehatásnak és még dörzsöléssel sem távolítható el.

Ha arcának felületét behintí egy réteggel ebből a csodás hatású puderből, azonnal megszűnik az orr és az arc bőr fényessége és bársonvos, előkelően tónusos, elragadó arcszínnek ad helyet. Ennek a pudernak az alkalmazása megkíméli önt attól a fáradságtól, hogy arcát egész napon át puderezze.

Ez a puder Tokalon-puder elnevezése alatt kerül forgalomba és mindenütt kapható. Magától értetődik, hogy abban az esetben, ha az eredményvel nem lesz megelégedve, pénzét minden levonás nélkül azonnal visszaküldjük.

Jegyzet: A Tokalon-puder a kereskedelembe rendes dobozokban kapható, amelyek ára 80 lej és dupla dobozokban, amelyek a kétszeres mennyiséget tartalmaznak és 120 lejbe kerülnek. Ahol beszerzése nehézségekbe ütközik, küldje a megfelelő összeget postautalvánvól a Parfumeria Elitel, Bucuresú, Calea Victorie 39. címére. 4224

Maculatura papir 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadójában.